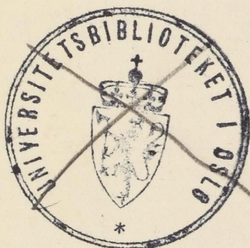
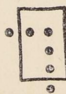

UNIVERSITETSBIBLIOTEKET I OSLO

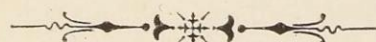

MÆND AF ÆRE.

LAURA KIELER.

MÆND AF ÆRE

SKUESPIL I TRE AKTER.

KRISTIANIA
J. W. CAPPELENS FORLAG
1890

E. Walle & Co.s bogtrykkeri.

Personerne:

Generalinde Huitfeldt.

Robert, hendes søn, cand. phil.

Oberst Schubert, deres slægtning.

Ingeniør Brun, Roberts barndomsven.

Klara, Bruns hustru.

Elisabeth Skeel, Klaras veninde, selskabsdame hos generalinden.

Kand. Terslew, literat.

Kand. Mejn, journalist.

Johnsen,
Nissen,
Wedel,
} unge journalister og forfattere.

Volkersen, tjener hos generalinden.

Rieman, boghandlerfuldmægtig.

Etatsråd Hiller.

Erik Hansen.

Holger, tjener hos Robert Huitfeldt.

Flere journalister og literater.

Handlingen foregår i København. 1ste akt i generalindens hus. 2den akt i Robert Huitfeldts ungkarlebolig. 3die akt dels i en theaterfoyer, dels hos ingeniør Bruns.

Mellem 1ste og 2den akt et tidsrum af et halvt år. Mellem 2den og 3dje akt et år.

1ste Akt.

(Elegant salon hos generalinde Huitfeldt. Indgangsdør i baggrunden. Til højre og til venstre døre med rige fløielsportierer. En overflod af blomster. Formiddag. Solskin).

(Generalinde Huitfeldt, oberst Schubert ind fra venstre. Den første i elegant spadseredragt, støttet til oberstens arm. Obersten er i fuld uniform).

Generalinden

Pardon, kære oberst! Min søn vil vide at finde sig tilrette i sin moders hus. (Ruller en lænestol frem og sætter sig ned.) Men for at vende tilbage til det, vi talte om —

Schubert
(bukker.)

Fru generalinden mente —

Generalinden
(ler.)

Nå? (pludselig): Å, det er ypperligt! De er skinsyg, kære oberst, De er skinsyg.

Schubert

På ære, fru generalinde, jeg er ikke. På ære — jeg er fuldstændig uinteresseret, men Deres søn —

G e n e r a l i n d e n

Ja, De er nu en skælm! Det kan ikke nytte, De lader indifferent. De er forelsket, bedste Schubert, De er forelsket.

S c h u b e r t
(rømmer sig).

På ære — en så graverende beskyldning! Fru generalinden må tilgive mig, hvis jeg måske ikke skulde være så diskret, som —

G e n e r a l i n d e n

Diskret! Men kære oberst!

S c h u b e r t

Som — som — Deres søn.

G e n e r a l i n d e n

Min søn!

S c h u b e r t
(afsides).

Hvordan fanden skal jeg nu få det sagt!

G e n e r a l i n d e n
(truer leende med fingren).

Oberst, oberst! De har noget på hjertet. Skal jeg gå i forbøn for Dem? Er det et formelt frieri til frøken Skeel, som sådan tager vejret fra Dem?

S c h u b e r t

Ih for —! Undskyld, fru generalinde. Man

skal ikke bande i en dames salon, men Deres søn —

Generalinden

Nu ja, min søn? Ak, kære oberst, De gør virkelig en stor fordring på min tålmodighed. Altså: min søn?

Schubert

Hm! Deres søn — undskyld, rygtet fortæller, ja, det er jo slet ikke, fordi jeg personlig fordømmer det, — tværtimod!

Generalinden

Fordømmer! Ih bevares! Fordømmer, at han er — smuk?

Schubert

De misforstår mig, bedste frue, det var slet ikke min mening. Hm! Jeg vilde kun sige, Deres søn er almindelig erkjendt for at være en — en, hvad man i almindelighed kalder for — en — nok sagt: lad os sige „en — erobrer“ —

Generalinden
(rejser sig op fra lænestolen).

Hvilket er hans fortjeneste. Jeg er stolt derover.

Schubert
(bukker).

Ja, det er en anden sag.

Generalinden

Hvad kan min søn for, at han er uimodståelig?

Schubert

Ganske vist ikke. Det er maaske snarere forsynets fejl end hans fejl. (Trækker sine hansker af). Jeg beder meget om forladelse. Jeg troede kun, det var min pligt som en gammel ven af huset — en slægtning af deres afdøde mand — tilgiv mig —, dersom —

Generalinden

Så gerne, kære Schubert, saa inderlig gerne. Jeg er Dem virkelig forbunden for Deres faderlige omhu for min søn.

Schubert
(afsides).

Ja, dermed er jeg ikke kommet et hanefjed videre. For fanden, hvilken grov konfekt skal der dog ikke til for at få en fin dame til at forstå!

Generalinden
(der har betragtet sin parasol).

Jeg syntes, De sagde noget, kære oberst?

Schubert

Jeg? Nej, jeg sagde virkelig ingenting, men — jeg vil dog gøre generalinden opmærksom på, at De ikke burde udsætte en ung pige —

Generalinden

Udsætte!

Schubert

Undskyld —, jeg mente kun, de fleste unge

mænd lever et noget frit liv; det er naturens orden, — og — Deres søn —, tilgiv —, men rygtet —

Generalinden

Rygtet! Min kære, gamle ven, Deres forelskelse får Dem endog til at lytte til — sladder og se spøgelser ved højlys dag. De vil måske helst faa den tilbedte bragt i sikkerhed udenfor huset? Eller vilde De foretrække, at —

Schubert

(ivrig; tager hue og sabel)

Ja, ja for enhver pris! Kære frue, jeg forsikrer Dem, jeg er Dem uendelig taknemlig.

Generalinden

(ser paa ham).

Schubert! De vil da vel ikke, jeg skal holde hende under lås og lukke?

Schubert

Nej, gudbevares — det er ikke min mening; men det vilde måske ikke skade, hvis De, frue, vilde give ham nogle vink, gøre Deres moderlige autoritet gældende —

Generalinden

Nedlade mig til at —! Nej, kære oberst, det kommer ikke mig ved. Min søn er myndig mand. I den sag maa han virkelig passe sig selv. Jeg vilde nedsætte min egen moderværdighed, dersom jeg blot lod ane, at jeg vidste det.

S c h u b e r t
(bukker).

Ja, det er en anden sag. Beder igen om undskyldning, fordi jeg —, jeg tænkte kun, at når Deres søn lever et raskt liv —

G e n e r a l i n d e n
(leger med sin lorgnet).

Kære Schubert, det kommer ikke mig ved, når det kun ikke bliver skandale. Hvad der passerer udenfor, det ved jeg intet om, men i mit h u s tåler jeg intet. Lad det være Dem en trøst, bedste oberst. Par distance, om jeg må bede, par distance!

S c h u b e r t

Men når det nu avancerer? Rykker Dem ind på livet, generalinde?

G e n e r a l i n d e n
(ler).

Så lukker jeg øjnene.

S c h u b e r t

Men når man nu til eksempel ikke har fået tid til at — til at —, som De siger, — lukke øjnene?

G e n e r a l i n d e n

Ja, har man været så uheldig, så kan man ikke lukke dem, det indrømmer jeg. (Lægger smilende sin hånd på oberstens skulder). Men h v o r f o r, kære oberst, skal man også være uheldig? Og

hvad den unge pige angår, nej — hun må virkelig også passe på sig selv. Jeg kan ikke som en duenna følge i hælene på enhver ung dame, der finder min søn fortryllende. Tro mig, kære oberst, jeg vilde ikke få andet at bestille fra morgen til aften. Og hvad e r det så? En smule kurtise. Bah — en smule kurtise. (Ud til højre).

B r u n

(med hat i hånden i døren til venstre; bukker).

Ærbødigste tjener, hr. oberst! Allerede i funktion?

S c h u b e r t

(der fremdeles ser efter generalinden).

Det var som fanden! Ja, h u n er fra top til tå „la grande dame“. Hun ignorerer. Hun ignorerer fuldstændig! (Løber op og ned ad gulvet). Ja, nu har man da pinedød fået en Don Juan i huset.

B r u n

(ler).

Jeg gratulerer Dem, De ikke er gift.

S c h u b e r t

Hm! Ahem! Men her er en ung, forældreløs pige i huset, og så — ja, De har Deres frue.

B r u n

(muntert).

Meget forbunden, hr. oberst, for Deres omsorg.

S c h u b e r t

Å, jeg ber! Gør mig virkelig for megen

ære. (Trækker hanskerne på, knapper dem; pludselig rasende). Jeg vilde ønske til Gud, den laban endnu sad dernede i Italien og solede sig!

Brun

Det var et fromt ønske, oberst!

Schubert

Å, jeg ber! Så? De synes virkelig, det var så fromt? Å ja, ja såmen! Hans rygstykker kunde så vist have ganske godt —, og så denne hans fordømte, sidste bog! „Levkøjdrengen"! Hm! — Ahem! De må undskylde, hr. ingeniør, — generalinden — (Vil ud til venstre, støder i døren mod Klara, bukker), Pardon! Nydelig, frue! Nydelig! Deres toilet er virkelig uforligneligt. (Ud).

Klara
(lægger sin parasol fra sig, ser efter ham).

Men hvad gik der af ham ?—

Brun

Obersten er échaufferet, skal jeg sige dig, og det er ikke til at undres over. Når en oberst i kavaleriet på 46 år er forelsket i en dame på 24, og der er kommet en ung mand, så befinder han sig mildest talt i en forkert situation.

Klara
(ler).

Ja — endnu forstår jeg ikke et ord.

B r u n

Det kommer af, min søde pige, du er slet ikke med. Ser du, den gode oberst har i flere måneder gjort håbløs kur til frøken Skeel, og da nu Robert Huitfeldt er kommet hjem, ønsker han hende bort — tusinde mile bort —

K l a r a

Obersten!

B r u n

Du skal se, det vanskelige består kun for ham i at få generalinden sat ind i situationen, — uden at være indiskret — at få hende gjort opmærksom på, hvad rygtet fortæller om Robert, at han i grunden, når det kommer til stykket, er en forbandet —, men det kniber, det kniber ganske forfærdeligt.

K l a r a
(pludseligt).

Emil, tror du, Huitfeldt vidste, hun var bleven selskabsdame hos hans moder?

B r u n
(ler).

Nej, det tror jeg ikke. Generalinden skriver aldrig om sådanne ubetydeligheder til sin søn. Men hvor blir Huitfeldt af? Mon han skulde være ude i haven? (Ler). For at sole sig! (Ud ad indgangsdøren i baggrunden).

Klara

(går hen til bordet, bøjer sig ned og blader i en bog).

Se, se! „Drengen med Levkøjerne“.

Elisabeth

(ind fra venstre, lægger hånden på Klaras skulder, ler).

Men kæreste Klara. Hvad gør du der? Den sidste bog! — Hans bøger er jo kontrebande for piger og drenge på 16 år.

Klara

(rejser sig op).

De burde være kontrebande for mænd og kvinder på 30. Han søler sig i hvert smudsigt emne som helst, blot fordi det er pikant.

Elisabeth

(heftigt).

Ikke den sidste bog! Nej, han gør ikke. Er det muligt at læse, hvad Huitfeldt skriver og så ikke føle hans indignation gennem hvert pulsslag!

Klara

Pulsslag? Jeg har tidt nok følt på den puls uden at kunne mærke den slå for noget, mindst af alt for det, som er ret og sandt i verden.

Elisabeth

Ja, barn, det er, fordi du blot kender den bedste side af livet. Jeg er gammel mod dig; mig har livet taget hårdt på. Du ved, jeg er vokset op uden forældre og søskende, der kunde

holde af mig, jeg har slidt for brødet, siden jeg var 15 år — uden synderligt held og uden særlig velvilje, og naar man kender vrangsiden, du, så højagter man den digters, det menneskes mod, der afslører. Der gives mere smudsigt i verden, end du tror.

Klara
(utålmodig).

Det ved jeg. Du er en tvivler, Elisabeth.

Elisabeth
(smiler).

Kan du sige mig, hvordan jeg skulde blive andet? Du kender bedre end nogen anden hykleriet i det hus, hvori jeg blev opdraget. Og med hensyn til det, du kalder den fri kærlighed, så —

Klara

Så har du ingen respekt for kirkens velsignelse — nej —!

Elisabeth
(kort).

Hvor skulde jeg have fået den fra? Var mine plejeforældre ikke af præsten blevne erklærede for „rette ægtefolk at være“ i den treenige Guds navn? Havde de ikke gjort knæfald for alteret? Og alligevel var deres troløse ægteskab på begge sider en eneste livsløgn.

Klara

Der er dog en anden garanti —

E l i s a b e t h

Du mener borgerlig vielse? Hvortil et tvangsbånd, som jeg alligevel kan bryde med skilsmisse? Der behøves intet bånd. Kærligheden er mere bindende og hellig end ægteskabet. Den er i sig selv uopløselig.

K l a r a

Jeg ved, den idetmindste for dig er hellig som et sakrament. Når d u giver dig hen til en mand, er det naturligvis for bestandig.

E l i s a b e t h

Og er det ikke stort og skønt dette, kun at være bundet af egen, fri vilje, og dog bundet fastere end med al verdens —

K l a r a

Ja, jeg husker nok, du altid har haft den idealistiske forestilling om kærlighed, at den allerede i sig selv var ensbetydende med troskab. — Men, — hvad du der sagde om hykleriet —

E l i s a b e t h
(heftigt).

Det er netop hykleriet, det officielle hykleri, Huitfeldt vil til livs.

K l a r a

Gud ved, det er grumme nemt at blive en tillidsfuld kvindes helt.

Elisabeth
(vender sig langsomt om).

Helt? (Åndeløst). Klara, du skulde da ikke mene —?

Klara

Jo, det mener jeg. Å, Elisabeth, du er for god. Var du aldrig kommen herhid i dette hus!

Elisabeth

Jeg var nødt til det. Du ved, jeg manglede fuldstændig midler til at bestride min videre uddannelse, — jeg vilde jo så gerne tage lærerindeeksamen. Generalinde Huitfeldts glimrende tilbud sætter mig om et år i stand til at kunne gøre det. Og hvad ham angår, så kan du være rolig. Han har såvist aldrig skænket mig en tanke.

Klara

Og du har elsket i fire år!

Elisabeth
(sørgmodig).

Det gør mig så ondt, du har gættet min hemmelighed. Jeg havde håbet altid at kunne beholde den for mig selv. Den gør jo intet menneske fortræd. Og da han nu kom —

Klara

Elisabeth, du er den største idealist, jeg har kendt, trods al din bitre, dyrtkøbte menneskekundskab. Og idealister kan imellem lade sig blinde af deres gode tro.

Elisabeth

Af deres gode tro!

Klara
(bedrøvet).

Har jeg ikke ret, Elisabeth, når jeg påstår, det er ikke blot digteren, ikke blot den smukke, belevne mand — det er ikke blot forelskelse — den alene havde ikke haft magten; men det er det, at han for dig er så —

Elisabeth
(lidenskabelig).

Ethisk stor! Ja, det er det! Han er for mig den moralske kraft, der kæmper for det godes, det sandes sejr. Han er i mine tanker bleven til ét med alt det, jeg af min ganske sjæl højagter og elsker. For det bøjer jeg mig. Det magtstjæler mig.

Klara
(sagte).

Ja, det magtstjæler dig. Og du har i denne tid, du har været sammen med ham, siden hans hjemkomst, intet mærket, intet hørt, der kunde rokke denne tro?

Elisabeth

Nej intet.

Klara
(lavt).

Han har naturligvis taget sig i agt.

E l i s a b e t h

Taget sig i agt!

K l a r a

(tager hendes hånd).

Lov mig at være rolig. Og vær ikke vred på mig, om jeg må sige dig noget, som er — ja, som e r bittert. Huitfeldt har haft mangfoldige kærlighedshistorier, der ikke har været hæderlige. Han er almindelig bekendt som en af Københavns mest udsvævende mænd —

E l i s a b e t h

Det er bagtalelse — altsammen! Hvert ord er den sorteste usandhed, som en misundelig verden kan finde på om en mand, der siger den sandheden.

K l a r a

Nej, ligeoverfor en s å d a n kærlighed er man afmægtig.

S c h u b e r t

(ind fra venstre, bukker, slår hælene sammen).

Ærbødigste tjener! Min frue! — Evig og altid Deres oprigtige beundrer.

K l a r a

(nejer; muntert).

Hr. oberst!

G e n e r a l i n d e n

(ind fra højre uden overtøj).

Min lille, nydelige frue! Dette var virkelig

morsomt. Ja, så kan jeg så godt forstå, at min brave oberst var anderswo engagirt. (Kysser Klara paa kinden og trykker begge hendes hænder).

Schubert

(snor sine knebelsbarter).

Hm! Ahem!

Elisabeth

(ud til venstre).

Schubert

Å, frøken — et øjeblik. (Ligeledes ud til venstre).

Generalinden

(smiler).

Pagetjeneste! Tand for tunge, min bedste. Han har hverken rist eller ro. Ind ad den ene dør, ud ad den anden. Stadig i hælene! Men jeg ser Dem så sjælden nu, kære barn. Ja, jeg bemærker det kun for dermed samtidig at få lejlighed til at sige Dem, at jeg virkelig savner Dem. Hvorfor gør De Dem så usynlig, lille kære?

Klara

(undvigende).

Mit hus —

Generalinden

(ler).

Hvad kan sådan en allerkæreste husfrue have at bestille? Som tilmed har en rig og — pardon — til op over ørene forelsket mand?

Klara

Men jeg har to børn.

Generalinden

De har en bonne, bedste, der gør sin pligt.

Klara
(smiler).

Selv om hun gør det, er jeg dog heldigvis moderen. Og jeg er bange, jeg vilde få det betalt en gang i tiden med højere renter, end det vilde være mig kært, hvis jeg altfor ofte lod dem sidde hjemme alene og kede sig.

Generalinden

Kære, jeg ber Dem. Gør Dem dog for ingen pris til galejslave i barnekammeret. Deres skønhed vil komme stærkt paa retour. Men kom nu, jeg har noget smukt at vise Dem. Ja, Robert har haft det med hjem. (Begge ud til højre).

(Huitfeldt og Brun ind ad døren i baggrunden).

Huitfeldt

Gud bevares, hvor en københavnsk skrædder er forbistret tungnem til at opfatte finesserne i snittet! En parisisk tailleur har det i blodet, genialiteten er ham medfødt. (Ser på Bruns hat). Hvor har du købt den hat?

Brun

Hos Nielsen.

Huitfeldt

Og de strågule hansker? Strågule hansker og strågul stok passer for resten superbt til et stålgråt formiddagstoilet.

Brun

Har du et særligt toilet for formiddagen?

Huitfeldt

Ja, ser du, i Paris bruger man daglig tre dragter, en til formiddagen, en til eftermiddagen og en til aftenen. Til de to første hører naturligvis forskellig stok og hansker.

(Generalinden, Schubert, Klara ind fra højre).

Generalinden

Se, se! Der står jo de to gamle legekammerater og afhandler deres små, intime affærer. Hr. ingeniør! (Ringer på klokken).

Brun
(bukker).

Fru generalinde —

Huitfeldt

God morgen, mama! (Bøjer sig ned og kysser hende). Undskyld, jeg lod dig vente med frokosten. Ah, fru Brun! Så henrykt over at se Dem. (Rækker hende begge hænder). Fremdeles strålende som en 17 års pige. Hvem har dog betroet Dem denne vidunderlige livselixir?

Schubert
(farer op).

Nå, der har vi det gående. Hm, hm!

(Volkersen ind med en sølvbakke med vinkaraffel og glas, som han sætter paa et marmorbord. Ud).

Huitfeldt
(kaster sig ned på en chaiselongue).

Puh! Hvor her dog er varmt! (Til Brun): Alt lyst — luftigt — marmorgulv — køligt du. Og dog så hedt — så berusende hedt. Å! I Italien er alt pirrende og hidsende, der er alting lutter „Reizmittel" — henrivende — og mama! (Rejser sig op fra chaiselonguen). Du gør dig ingen ide om, hvor kvinderne der er smukke!

Generalinden
(som under det følgende ordner om paa bakken, hurtigt):

Ja, ja, det ved jeg nok. De italienske damer har jo altid været berømte for deres skønhed.

Schubert
(farer op og ned, til Brun):

Nej, dette — dette er ligefrem upassende.

Brun
(ler).

Rolig dog, oberst, rolig!

Schubert

Ja, det er nemt nok at sige — rolig. Men det er bare begyndelsen. Det bliver værre endnu. Det bliver meget værre! (Ud til venstre).

Huitfeldt
(til Brun).

Kom, skal vi først få os en cigar. (Begge ud til højre).

Klara.

Skriver Huitfeldt på et nyt arbejde?

Generalinden
(går om og ordner blomsterne).

Kære, derom må De virkelig spørge ham selv. I samlivet med en mand, særlig en kunstner, skal man være meget diskret. Jeg ser hans nye bog, naar den er udkommet og ligger elegant udstyret på mit bord i tavs forventning paa papirkniven. Nej, min bedste, manuskript, korrekturark lugter mig for meget af tobak og bogtrykkersværte. (Huitfeldt og Brun ind fra højre med cigarer).

Huitfeldt
(pludselig).

Men det er sandt, jeg skulde jo fortælle dig, hvordan jeg kom til bogen der! Ham med levkøjerne. Jo, ser du. Det var en isnende, kold oktoberaften for flere år siden. Jeg kunde neppe få vejret, da jeg kom ud på Nørrebro. Drengen stod der i den mest gennemtrængende blæst, kunde neppe stå på sine ben — og solgte halvfrosne levkøjer. Han havde øjensynlig ikke stået på gaden før, — han var ikke vant til gerningen. En fin, lyshåret dreng på 9 år, — han så svag ud — hostede, jeg vilde gå ham forbi, lagde neppe mærke til den stil-

færdige, undselige måde, hvorpå han rakte hånden halvt frem, jeg gik forbi; men jeg ved ikke, hvordan det var, jeg havde set et glimt af hans bedende, blå øjne. De slog mig, jeg standsede, gik tilbage, — drengen lignede så paafaldende billedet af Excelsior på Longfellows digt — han var så smuk.

Brun

Du ved måske endnu ikke, om det tilfældigt var skønheden eller —

Huitfeldt

Nej, det ved jeg ikke, men smuk var han. „Skal du stå her længe?“ spurgte jeg. „Jeg må have dem alle solgt“, sagde han. „Mor har ikke penge nok til huslejen imorgen, og så kaster værten os ud. Jeg tør ikke gå hjem, før jeg har fået alle blomsterne solgt.“ Jeg købte et par buketter —

Klara

De skulde have købt dem alle.

Huitfeldt

Det faldt mig nu ikke ind. Jeg gav ham dobbelt betaling for dem, — han kom åndeløs løbende efter mig, jeg „havde givet ham mere, end han skulde have“.

Generalinden

Nej virkelig! Den lille stakkel!

Huitfeldt

Da jeg tre timer senere kl. 10 gik tilbage over Nørrebro, stod han der endnu. Der var fem buketter igen. Idet jeg gik forbi —

Klara

Købte De så de fem buketter?

Huitfeldt

Nej. Han faldt plat ned, som om nogen havde slået ham til jorden med et næveslag. Jeg hørte nogle af de omstående nævne noget om, at drengen var død.

Generalinden
(slår viften op).

Rørende, kære, rørende!

Brun

Du er ikke vis paa det?

Huitfeldt

Nej. Hvorfor skulde jeg også være det? Jeg kunde jo ikke kalde ham til live igen.

Klara
(rejser sig).

Nei, det kunde De vel ikke.

Huitfeldt

Jeg fortalte det tilfældig til Terslew, ser du. Nå! Terslew sagde: Det skulde du skrive ned.

Den historie vil gøre lykke. Vi trænger til noget nyt.

Brun

Skrive ned?

Huitfeldt

Ja! Få en lille fortælling ud deraf. Det kan let lade sig gøre, sagde han, har du kun en smule bon sens. Historien var godt fortalt — der var fart i den — den vil falde i tidens smag. Det var formodentlig et uægte barn, sat ud i pleje o. s. v. Disse samfundets parias er en vogue. (Tænder sin cigar).

Generalinden

(reiser sig op, vifter sig stærkt; til Klara).

Noget burschikost, synes mig. Skal nu vi to, kære, ikke gå ind i mit kabinet og få os en melon? Herinde lugter der vel meget af tobak fra Regensen. Duften sidder i klæderne. (Generalinden og Klara ud til højre).

Huitfeldt

(ryger).

Og da jeg frygtede for, den vilde gøre fiasko, — jeg havde jo hidtil kun holdt mig til den højeste société — sagde han: „Den gør ikke fiasko. Inden 14 dage vil første oplag være udsolgt.“

Brun

Ja, Terslew er forretningsmand.

Huitfeldt

Men kom nu. Lad os få et glas vin. (De tager plads ved marmorbordet). Du! Nå, så det var altsaa hende, den unge, bly landsbypige —

Brun

Som du forlængst har glemt for pariserinder og romerinder.

Huitfeldt

Ja — hvad? For pokker, man kan dog ikke huske alting. Du, det var i grunden en prægtig sommerferie. Det står pludselig for mig altsammen. Dine svigerforældre er dog nogle rigtig rare, hyggelige folk.

Brun

Ja, du sværmede altid for gamle, stråtækte præstegårde, især når æbletræerne var så vidt til års, de var mosgroede.

Huitfeldt

Netop. Og så dette improviserede bal, et ægte sommerbal, du ved! Når dørene til haven står åbne på vid gab. Skål du! Gamle minder! (Klinker).

Brun

Skål!

Huitfeldt

Og så var der så fint, så stille, så halvt

højtideligt hviskende derude i dette natlige favntag mellem lys og skygge, medens der dansedes i havestuen —

B r u n

Og gamle tante på det forslidte klaver hamrede løs på „Il baccio“.

H u i t f e l d t

Ja netop! Og så hun — frøken Skeel — rank og af en herlig skabning. Hvor har jeg dog haft min hukommelse! Dette blege, regelmæssige ansigt og de store, alvorlige øjne —

B r u n

Ja, du var væk. Du har i det hele taget altid haft grumme vanskelig ved at stå for skud, når Eros sigtede på dig. Du har ikke lært at dukke dig.

H u i t f e l d t

Hvad for noget? Dukke mig?

B r u n

Dukke dig, ja. Må jeg fylde dit glas?

H u i t f e l d t

Tak! Men for pokker, den vignet er ikke den sædvanlige? Nå, mama har måske taget et andet firma. (Drikker). Jeg blev formelig i godt humør, forsikrer jeg dig, ved så uventet at blive mindet om den gamle præstegårdshave. Jeg

ser endnu, hvor træernes fine blade lignede mørkt kniplingsarbejde mod den lysfyldte luft. Og så storken, du! Storkereden på taget.

Brun

Å ja. Du var grøn den gang.

Huitfeldt

Heldigvis. Vi havde endnu så vidt romantik i livet, at vi stirrede op mod månen og citerede „Die Haideschenke“.

O Mond, im weiszen Unschuldskleid!
Ihr Sterne dort unzählig!
In eurer stillen Sicherheit
Wie wandert ihr so selig?

Brun

Ja, du har altid været romantiker af natur. Man skulde næsten tro, det var en skæbnens ironi —

Huitfeldt

(hurtigt).

Intet var naturligere. Vi levede i romantikens efterår. Det havde været en strålende, hed, olympisk sommer, nu var duften og den guddommelige sang forbi, bladene var blevet gule, de faldt af et for et, — det var løvfaldstid.

Brun

(ler).

Sikken svir at gå og vade om i alle disse visne blade!

(Det ringer på entréklokken).

Huitfeldt
(ser op).

Se så, man har da ikke længere fred, end ens nabo vil!

Volkersen
(ind med en buket).

Et bud fra forlæggeren. En herre —

Huitfeldt
(tager buketten).

Nå — Riemann. Lad ham komme ind.

(Volkersen ud).

Riemann
(ind ad døren i baggrunden, bukker).

Huitfeldt
(uden at rejse sig).

Ah, hr. fuldmægtig, er det Dem?

Riemann
(nærmere, bukker).

Undskyld, hr. Huitfeldt. Ber meget om undskyldning, hvis jeg forstyrrer, men hr. Læsser ønsker meget, at hr. Huitfeldt selv vil vælge typerne til det ny oplag. (Lægger nogle ark frem for ham).

Huitfeldt
(blader i dem).

For enhver pris — antiqua. Den er sirlig og dog beskeden, passer ligesom til det fordringsløse æmne.

Riemann

Ja, det mente også hr. Læsser. Undskyld!

Jeg er bange, jeg opholder hr. Huitfeldt; men hr. Læsser befalede mig også at meddele Dem, at der vil blive komponeret et særligt pragtbind. Her er tegningen, hvis hr. Huitfeldt ikke har noget imod at tage den i nærmere øjesyn.

Huitfeldt
(ivrig).

Ih, på ingen måde. Nydeligt! Nydeligt! Drengen — Nørrebro — sporvognen! Ligheden med Longfellows Ekselsior er slående. Måske kunde drengens ansigt være en kende smallere; — husk, han har åbenbart sultet. Han bør også læne sig fastere op mod stenbalustraden som for at antyde træthed. Levkøjerne er derimod fortrinlige — fortrinlige!

Riemann

Vil glæde hr. Læsser overmåde. Skal have den fornøjelse at overbringe ham Deres ærede bemærkninger. Skulde også høfligst gøre en forespørgsel, om hr. Huitfeldt ønskede honoraret udbetalt straks? Det stod med den største fornøjelse til hr. Huitfeldts disposition.

Huitfeldt
(med en håndbevægelse).

Aldeles overflødigt! Aldeles overflødigt!

Riemann

Ja, undskyld jeg har ulejliget.

Huitfeldt

Jeg ber!

Riemann

(bukker).

Ærbødigste tjener! (Baglænds og stadig bukkende ud).

Huitfeldt

(springer op, holder korrekturarkene i vejret, triumferende).

Terslew har holdt ord. Inden 14 dage det andet oplag. Det fjerde tusinde!

(Det ringer).

Brun

Nå — drengen! Pariaen med de frosne levkøjer! Ja, han er pludselig kommen til større hæder og værdighed, end han har drømt om, den stakkels, lille fyr. Han ligger på ethvert elegant salonbord, og parfumerede hænder river næsten bladene itu.

Volkersen

(ind med en buket).

Kandidat Mejn! (ud).

Huitfeldt

(vender sig rask).

Nå, mer endnu!

Kand. Mejn

(ind fra baggrunden, meget sirlig klædt i engelsk spadseredragt, grå hat, spadserestok i hånden. Bukker, idet han trækker sin ene hanske af; stakåndet).

Desværre — gyselig optaget — skal lige hen på redaktionskontoret — en syndflod af

bøger skal naturligvis anmeldes — duede heller til kakkelovnsbrændsel; — kunde dog ikke nægte mig fornøjelsen, da jeg gik forbi. (Tager en avis op af brystlommen). En anmeldelse i „Friskytten". De bliver kaldet en anden Dickens.

Huitfeldt

Men sid ned! Sid dog ned! Et glas vin! De ser, hr. ingeniøren og jeg er ifærd med et lille formiddagssymposion.

Mejn
(bukker).

Aldeles umuligt! Skal skrive mindst 6 spalter inden middag. Til lykke, hr. Huitfeldt, til lykke! De er en fejret mand. (Trækker sin hanske på). Har den ære at anbefale mig! Tjener, hr. ingeniør. Å, jeg ber. Ulejlige Dem ikke. Ulejlige Dem endelig ikke! (Bukker, taber sin stok, tager den op igen, ud i baggrunden).

Brun

Han lignede da et stykke jaget vildt.

Huitfeldt
(trækker på skulderen).

Ja — disse journalister, de forstår at hænge i. Øjebliksfotografer —! (Det ringer). For pokker, man kan da aldrig få talt ud.

Brun

Du er en fejret mand!

V o l k e r s e n

Hr. etatsråd Hiller! (Ud).

H u i t f e l d t

Ih, for den lede —!

E t a t s r å d e n

(ind fra baggrunden).

Min kære, unge ven —! Se, se, håber alt står vel til, hr. ingeniør. Deres hustru — den lille pige —

B r u n

Takker!

E t a t s r å d e n

Glæder mig! (Trykker hans hånd). Glæder mig usigeligt! (Omfavner Huitfeldt). Men min kære, unge ven, nu gælder det først og fremst Dem. (Bevæget). Hvilken lykke! Må jeg sige Dem, jeg gratulerer Dem af mit inderste hjerte. Deres salig hensovede fader var min gamle ven, jeg kunde have ønsket ham, han havde set denne dag, — virkelig ønsket det. (Sætter sig ned på en stol, tager sit lommetørklæde op og trykker det for sine øjne).

H u i t f e l d t

Jeg er Dem meget forbunden, hr. etatsråd. Tillader De, et glas vin?

(Det ringer).

E t a t s r å d e n

Nej, jeg takker, hr. Huitfeldt. Siden jeg var

i Karlsbad, nyder jeg aldrig vin paa denne tid af formiddagen.

Volkersen
(ind med en buket).

Huitfeldt
Det er godt, sæt den der til de andre.

(Volkersen ud).

Brun
Fået alle dem idag?

Huitfeldt
(ler).
Hvad skal man sige?

Etatsråden
Fra anonyme beundrerinder? Ja, ja, De skal ikke le, hr. Huitfeldt. Den lille dreng på Nørrebro har taget flere end mit gamle hjerte med storm. Og det gør mit gamle hjerte godt at måtte sige Dem, den gjorde Deres eget hjerte ære. Sig mig kun, (nyser; pudser næsen) hvorfra har De dog hentet det yndige sujet?

Huitfeldt
Fra Nørrebro.

Etatsråden
Altså dog — fra Nørrebro. Et lille træk af selve livet, som digteren altså med sin sjæls

øje har opfanget og fastholdt. (Rejser sig). Virkelig stort dette — stort, siger jeg, midt i al nutidens egoistiske jagen forbi. Gør mig lykkelig — glad —, Gud være med Dem, unge ven, Gud være med Dem. (Trykker Huitfeldts hænder). Mit hjerte er for fuldt, — jeg vil tillade mig samtidig at gøre Deres fru moder min opvartning. Vi to ville forstå hinanden og dele hinandens glæde. (Bukker, ud til venstre).

Huitfeldt
(trykker på klokken. Volkersen ind).

Meld etatsråden hos generalinden. (Volkersen ud. Det ringer. Huitfeldt gør en bevægelse med skuldrene, som om han smider noget af sig). Å, den gamle mare fra længst forsvundne tider. Hvor den kan bide sig fast!

Terslew
(ind fra baggrunden i formiddagstoilet).

Huitfeldt
(ler).

Min ærede hr. protektor! For megen ære. (Rejser sig; trækker en stol frem). Ja, du skal nu tømme et bæger for det fjerde tusende!

Terslew
(sætter sig ned; ler).

Ja — det var forresten ikke så galt, Huitfeldt. (Drikker). Du har greb på det; men der mangler den rette odeur. Du har hidtil kun set proletariatets liv oven fra. Du må studere det fra neden af.

Huitfeldt
(sætter det glas ned, han netop hæver til munden).

Skal jeg gå ind i husene? I baggårdene i Borgergade — ude på Lygteveien — på Utterslevmark?

Terslew
(ler).

Behøves ikke, kære ven. Et sådant selvplageri er unødvendigt. Der er en sådan forbandet stank, og da du ikke ret vel kan holde en eau de cologneflaske for din næse —

Brun

Hvorfor ikke?

Terslew

Så — følg mig! Jeg skal vise dig om. Proletariatet er endnu et uopdyrket terræn. Romantikerne har undertiden søgt at kaste solstråler og blomsterduft ind i det; men kun en realist kan skildre det i dets hele modbydelige, ildelugtende nøgenhed.

Brun

Men pjalterne, menneske! De glemmer pjalterne!

Terslew

Det er noget nyt. Publikum vil spærre øjnene op. Du bliver en rydningsmand. En verden i nød! Pløj den jord op!

Huitfeldt

Jeg duer ikke til plovmand, — mindst på en brakmark.

Terslew

Sludder. Lad os nu ikke blive sentimentale. Jeg forudsiger dig på forhånd stor succes. Folk vil i vor tid kun beskæftige sig med samfundsspørgsmål. De undertrykte er på dagsordenen.

Huitfeldt

Men hvor kan jeg samle materiale, hvor kan jeg blive kendt med det, når jeg ikke skal —

Terslew

Bah! Du tænker fremdeles på Lygtevejen og Utterslev. Det er at tage sig det for tungt. Man behøver ikke at incommodere sig for den sags skyld. På knejper, gader og stræder, i sangerindepavilloner og beværtninger vil du med den største lethed kunne opsnuse dunsten af bohême-livet. For resten — brug dine øjne! Har jeg dit ord?

Huitfeldt

Du har fanden, har du. Jeg forsikrer dig, blot tanken har gi'et mig kvalme. (Råber). Volkersen! Et glas champagne!

T e r s l e w
(rejser sig; ler).

Aristokrat til fingerspidserne! Au revoir, monsieur.

H u i t f e l d t
(rejser sig ligeledes).

Men allerede!

T e r s l e w
(ler).

Buden til frokost, Robert. Ægte skilpadde — kapuner — du forstår, uimodståeligt! (Bukker, ud i baggrunden).

B r u n

Nå, du har nok lig Esau solgt din førstefødselsret.

H u i t f e l d t

Min førstefødselsret?

B r u n

For en ret linser — ja. Du har jo måttet gøre vold på din natur.

H u i t f e l d t

Du siger noget. Jeg har s'gu ikke hjemme i denne „verden i nød"; det er mig en overvindelse. Oprigtig talt: hvorfor skal jeg — et ægte barn af det gode selskab, enten fortælle om en stakkels sypige, der er bleven forladt, en arbejder, der er bleven trampet ned i skarnet, eller en tjener, der er bleven hundset?

Brun

Nu ja, du har fordel af det; publikum vil ha' det, Terslew har befalet dig det, det bringer guld til din lomme, mer end der allerede var i forvejen. Du var gal, om du ikke vilde.

Huitfeldt
(ler).

Amen, kære herre, amen! Men lad os nu ikke længere glemme vor vin. Ja, hvis du ikke sætter særlig pris på en hochheimer, så er her en flaske falerner. (De sætter sig ned).

Brun

Ja, når man har valget —

Huitfeldt
(gnider sig i hænderne).

Ah, dette forfinede velvære i mamas hus! Jeg forsikrer dig, efter så langt fravær nyder jeg det i fulde drag. Se dig om, mama har en egen evne til at — ligesom at samle buketten af al livets komfort.

Brun

Jeg ved nok, luksus er dig en livsbetingelse.

Huitfeldt

Ja, mamas luksus, hendes udsøgte bord og kostbare vine, lette retter, ingen, der besværer maven. Ingensteds er lænestolene og gulvtæpperne så bløde, ingensteds har tjenerne så

lette fodtrin og lydløse bevægelser — og så dette dæmpede lys —

Brun

Jeg gad vidst, hvordan det vilde være gået dig, hvis du pludselig af skæbnen var bleven berøvet din rigdom og tvungen til — hvis du da ikke foretrak at sulte ihjel, — tvungen til, lad os for eksempel sige: at blive stenhugger.

Huitfeldt

Stenhugger?

Brun

Ja, jeg forsikrer dig, jeg vilde give noget til for at se dig hugge sten.

Huitfeldt

Meget forbunden for dine gode ønsker! Du har altid et helt lager.

Brun

Å, jeg ber! Hør! Jeg har set dit toiletbord. Det var besat med ligeså mange hemmeligheds-fulde dåser som en modedames.

Huitfeldt
(nipper til sit glas).

Ja, jeg holder altid af at være soigneret. (Pludselig). Du! Det smudsige arbejde har dog alligevel tilsidst fået en egen tillokkelse.

B r u n

Du mener —?

H u i t f e l d t

Ser du, modsætningen er så kras. Når jeg sådan sidder ved mit vildt, mine tomater og min lacryma, så — forsikrer jeg dig, er det pirrende således — ja, hvordan skal jeg nu udtrykke mig? — at tænke sig en ske melsuppe, et stykke tørt brød.

B r u n

Jeg forstår. Når du således svælger i kulinariske delikatesser og hæver dit glas falerner i vejret, er det så —

H u i t f e l d t

Oprigtig talt: til forfærdelse svimlende at fantasere sig ind i hungersdødens symptomer — ja, du skal ikke le — at forestille sig et menneske, der dør af sult.

B r u n

Du kan sagtens. Du har dit på det tørre.

H u i t f e l d t

Nå, jeg synes, det må være dig så indlysende: ved daglig i fantasien at leve ansigt til ansigt med denne modsætning, nyder jeg mit liv mere intensivt, mere bevidst. Det får et forhøjet værd.

B r u n

Ligesom Romerne stimulerede deres livsnydelse ved i Kolossæum at se gladiatorernes dødskamp nede på arenaen. De var blot tilskuere, det var det hele. For hvert liv, som udåndede, rullede tilskuernes blod kun hedere og fyrigere gennem deres årer.

H u i t f e l d t

Sydboere, kære, sydboere!

V o l k e r s e n
(ind).

Der er nogle arbejdere udenfor, som spørger, om hr. Huitfeldt på lørdag ikke vilde holde en oplæsning for dem i Rømersgade.

H u i t f e l d t
(farer op).

S'gu om jeg vil! — Jeg? Holde oplæsning i socialisternes forsamlingshus? Er de mennesker gale!

B r u n
(tørt).

Jeg er bange, de er klogere, end du tror. Man må tage konsekvenserne.

H u i t f e l d t
(viger et skridt tilbage).

Konsekvenserne! Er du ved dine fulde fem? Det er jo smedesvende, øltappere. Hør, Brun, vil du gøre mig en tjeneste? Jeg skal hen til barberen. Sig du dem besked. Sig, jeg

skal lørdag aften på bal — det kan også godt være, det ikke bliver nogen løgn. (Ud til højre).

Brun

Han løb, som om fanden var efter ham. (højt). Ja, Volkersen, bed De kun folkene om at komme ind.

(Volkersen ud til venstre. Brun ligeså).

Huitfeldt

(fra højre; ser først forsigtig ind).

Nå, allerede ekspederet? Ja, Brun er en praktisk mand. (Ind; går hen mod døren til venstre, stanser pludselig, skjult af portieren; ser ind, sagte). Hun vander blomsterne!

Elisabeth

(ind fra venstre med en lille vandkande i hånden. Vander blomsterne på de forskjellige blomsterborde.

Huitfeldt

(fremdeles dækkende sig bag portieren, følger hende med øjnene).

Schubert

(ind fra højre).

Huitfeldt

(sagte).

Den gamle hane! Han er sejg! (Lister sig useet ind til venstre, men ses under den følgende scene af og til i den åbne dør, stadig halvt skjult af portieren).

Schubert

(med fremstrakte hænder frem mod Elisabeth).

Å, frøken, må jeg ikke få lov. Må jeg endelig ikke få lov! (Vil tage vandkanden).

Elisabeth

Pas på, oberst! De ødelægger jo Deres hansker.

Schubert

Ih, Gud bevares! (Trækker hurtigt hænderne til sig).

Elisabeth
(ler).

Ja, der kan De se. Når man er i toilet —

Schubert

Ja, ikke sandt? Hm! Ahem! Ganske, hvad jeg vilde have sagt — en grande tenue — De forstår. (Gør et nyt forsøg på at få vandkanden). Å, hvis De vidste, hvor gerne jeg vilde! Blot et minut. Blot et eneste sekund! Jeg forsikrer Dem —

Elisabeth

Det tvivler jeg ikke på; men jeg vil også så gerne — (Pludselig). Pas på oberst! De får vand på Deres støvler.

Schubert

Ih, Gud bevares! (Retirerer hurtigt). Frøken Skeel, hør mig. Jeg giver Dem mit ord som kavaler. Jeg vilde heller end gerne, — jeg forsikrer Dem — (rørt, klapper hende varsomt på hovedet). Å, barn, stakkels barn, — De er så ensom i verden, ingen, som kan — som har ret til at tage sig af Dem! Giv mig ret! Jeg vilde bære

Dem på hænderne, — jeg forsikrer Dem, — jeg vilde, om så al verden —

Elisabeth
(alvorlig).

Å nej — ikke det! — — Pas på, oberst. Å, pas dog på!

Schubert
(farer tilbage).

Så for fanden!

Elisabeth
(ser bekymret ned på hans støvler).

Ja se, det kan De nu ikke få blankt igen, oberst, på flere dage.

Schubert
(løfter den ene fod op).

Tror De virkelig ikke?

Elisabeth
(ryster på hovedet).

Nej, det kan De være vis på. Den bedste skosværte vil ikke sådan med en gang kunne få mærkerne bort af det stænk.

Schubert
(stadig under forgæves forsøg på at få vandkanden).

Ja, lad nu det være godt. Vil De ikke høre mig, kun et eneste minut! Å, lad den vanding være. For Guds skyld! Jeg blir ganske nervøs. Jeg er — Hm! Ahem! — Oberst i kavalleriet — ved dragonerne. Jeg er en formuende mand — vel set på højere steder. Jeg elsker

Dem, frøken Skeel, jeg elsker Dem. Å, søde pige, — tror De ikke, en mand i min alder kan elske, som om han havde været en ung mand? Og mere trofast, barn! Der er ikke tale om, hvor meget mere trofast. Ingen fremmede guder, ser De, bare tilbedelse og opofrelse altsammen — og taknemmelighed hver dag i mit liv — fordi jeg fik lov til at elske og beskytte Dem. Jeg er jo også ene i verden. En ensom mand.

Elisabeth
(sørgmodig).

Nej — aldrig — aldrig! Jeg er så bedrøvet over det, men jeg kan ikke gøre for det. (Råber). Tag Dem iagt, hr. oberst, Deres uniform! Og De skal jo på parade!

Schubert

Ih Gud bevares! Det havde jeg nær glemt. (Ud til højre).

Elisabeth
(sætter vandkanden ned).

Å, hvor gjorde det mig dog ondt —! Han er i grunden en brav mand.

Huitfeldt
(træder ind fra venstre, brister ud i latter).

Elisabeth
(farer op).

Huitfeldt
(fremdeles leende).

Nej, det var glimrende! Ridderen af en så

bedrøvelig skikkelse. Jeg gør Dem min kompliment, frøken. De forstår den skønne kunst at feje af. Sådan som De tog ham! (Ler; efteraber). „Jeg elsker Dem, frøken Skeel, jeg elsker Dem!“

Elisabeth
(alvorlig).

Dette er ikke rigtigt af Dem. Det gør mig ondt, De hørte det.

Huitfeldt
(ler).

For hans skyld! De er for fintfølende, frøken. De er for fintfølende.

Elisabeth
(går hen mod døren til højre).

Huitfeldt
(træder pludselig frem).

Frøken Skeel!

Elisabeth
(stanser, vender sig om).

Ønsker De noget?

Huitfeldt
(heftig).

Ja. Jeg ønsker, at De skal blive her. Jeg vil tale med Dem.

Elisabeth
(går forundret nærmere).

Huitfeldt.

Jeg vil tale med Dem. Jeg vil spørge

Dem, om De da slet ikke mindes den aften, da vi mødtes for fire år siden. (indigneret). De går her dag ud og dag ind så kold og indolent, som om hint møde aldrig havde fundet sted. Sig mig, husker De det?

Elisabeth
(roligt).

Om jeg husker det? (Smiler). Min hukommelse er i al fald ikke så svag. Mindet om den første gang, jeg så digteren Robert Huitfeldt, vil altid være mig værdifuldt.

Huitfeldt
(hurtig)

De har læst mine bøger? De synes om dem?

Elisabeth

Ja, men især om den sidste. Det er stort og ædelt således at kunne tale de fortryktes og elendiges sag. Jeg misunder Dem.

Huitfeldt

De misunder mig!

Elisabeth

Fordi De lever. Vi andre, som kun er nødt til at tænke på vor egen eksistens, er dog, når alt kommer til alt, mer og mindre skindøde. Vi lever for vort eget lille, usle jeg, at det kan få nok at spise. De har evne i dobbelt forstand

til at leve for andre, for et helt samfund, og det misunder jeg Dem af mit ganske hjerte. (Ud til højre).

Huitfeldt
(ser efter hende).

Men hvad pokker — (Står stille. Med en egen betoning for sig selv). Jeg elsker Dem, frøken Skeel, jeg elsker Dem!

Brun
(ind fra venstre).

Nå, du er allerede barberet!

Huitfeldt

Nej, så skam er jeg ikke. Det var ikke så presserende.

Brun

Jeg har et ord at sige dig, Huitfeldt. Jeg vil bede mig fritaget for at være din stedfortræder ved sådanne lejligheder.

Huitfeldt

Ja, ja, ja, lad nu det være godt. Jeg har ganske andre ting i hovedet. Emil! Hvor har jeg dog haft mine øjne? Jeg har først nu rigtig set, hvor forbavsende smuk hun er.

Brun

Hvem?

Huitfeldt

En ejendommelig, alvorlig stil! Distingveret,

uafhængig, fri! — Og som hun kan le! Det vilde dog i grunden være stor synd —

Brun
(koldt).

Er det frøken Skeel, du mener?

Huitfeldt

Det er sentimentalitet, det er det naturligvis; men alligevel har jeg i denne tid, siden jeg kom hjem, ikke kunnet få hende ud af hovedet. Men aldrig, aldrig har jeg set hende som i dag.

Brun

Du er lyriker. Du er grebet af stemningen fra præstegårdshaven: „O Mond, im weiszen Undschulds Kleid!"

Huitfeldt

Ja, der er noget i den, der ligesom voldtager. Jeg vilde have forsvoret, jeg nogensinde skulde komme til at længes efter den uskyldige tilstand, da man endnu kunde blive så rørende, så tåbelig forelsket som den gang.

Brun

Du nærer måske mistillid til dig selv?

Huitfeldt

Ser du, jeg ved pokker ikke, hvordan det går, men efterhånden som man bliver ældre — det er kedeligt, forstår du —

B r u n

Ja, så gi'er man moralen døden og djævelen.

H u i t f e l d t

Nå, så stærke udtryk vil jeg just ikke bruge, men — Og så mindes hun intet! Kold som en istap. Det er, som hun aldrig før havde set mig.

B r u n

Det er vel det, som ægger —

H u i t f e l d t

(stanser).

Tror du?

B r u n

Ja, det må du jo vide bedst selv. Sig mig, hvis du går hen og gør en dumhed, hvordan har du så egentlig i sinde, det skal ende? Intet i verden er vist fjernere fra din tanke end ægteskab —

H u i t f e l d t

Nej, det skal Gud vide. Jeg nærer fuldstændig aversion for det. Og desuden — når jeg nu endelig skulde g i f t e mig —

B r u n

Nå således! Ja, nu ved jeg, hvad klokken er slået. Og dog viger du virkelig ikke tilbage for —

H u i t f e l d t

(heftig).

Nej! Det er netop det. I al sin tavshed og

tilbageholdenhed indgyder hun så megen respekt, at jeg næsten undser mig for at fornærme hende — blot i tanken.

Brun

Det var allerede meget. Men nu vil jeg også sige dig et alvorsord. Hun er min hustrus barndomsveninde, og vi tåler derfor ikke, du fornærmer hende — selv blot med en tanke. Det vilde være uhæderligt, hvis du benyttede dig af hendes forladte stilling, uden slægtninge, der kan forsvare hende.

Huitfeldt

Men hvorfor ta'r du sådan på vej? Jeg har jo intet forbrudt.

Brun

Ja, ja — jeg ser nok, du går på din vis og kæmper med dig selv; men jeg beder dig kun huske, hvad jeg har sagt. Farvel Huitfeldt! (Bukker; ud ad indgangsdøren).

Generalinden
(ind fra højre).

Hvorlænge agter min hr. søn i dag at give avdiens?

Huitfeldt
(der med korslagte arme farer op og ned ad gulvet).

Hvad mener du, mama?

Generalinden
(ler).

Jeg mener, at førend avdienstiden er forbi,

vil jeg nødig vove mig ud af min retræt. (Sætter sig ned og vifter sig langsomt). Har du haft ubehageligheder, Robert?

Huitfeldt
(stanser pludselig).

Mama, du ved formodentlig, jeg har ført et vildt liv?

Generalinden
(vender forbavset hovedet om mod ham. Rejser sig derpå koldt afvisende).

Det ved jeg ikke.

Huitfeldt
(heftig).

Jo, jeg har. Alverden siger det, og det er sandt. Jeg har ikke længere nogen respekt —

Generalinden.
(ler).

Dyden tilhører os kvinder. Alle mænd skal rase. Det bliver de bedste ægtemænd.

Huitfeldt

Skal de? Om de så raser bort både legeme og ånd? Spiller va banque med andres og deres egen eksistens?

Generalinden
(trækker på skuldrene).

Det er en overgang.

Huitfeldt

Ja, det sagde også ræven —. Ved du, hvordan den overgang er, mama?

G e n e r a l i n d e n
(slår sin vifte sammen med et skarpt smæld).

Nej, og jeg bryder mig ikke om at vide det. Når jeg blot må blive udenfor det hele.

H u i t f e l d t

Og du er moder? (Pludselig). Mama, du har dog vel læst mine bøger?

G e n e r a l i n d e n

Du skriver for mænd, min kære søn, du skriver ikke for kvinder. Jeg er stolt af dine digterværker; men de — indiskrete afsnit læser jeg ikke.

H u i t f e l d t

Du læser dem ikke!

G e n e r a l i n d e n

Behersk dig; du er jo ude af dig selv.

H u i t f e l d t

Ja — for en gangs skyld, jeg er ude af mig selv. Der er noget — jeg ved ikke, hvad det er, — det ta'r magten fra mig. Mama, du skal høre mig en gang i mit liv idetmindste. Du er jo dog min moder, og det er din simple skyldighed, din pligt!

G e n e r a l i n d e n
(skyder hans hånd bort fra sin arm).

Hvad du, min søn, har på hjerte af den

slags ting, behold det for dig selv. Jeg vil hverken høre om det eller tale om det.

Huitfeldt
(viger tilbage).

Du vil hverken høre eller tale!

Generalinden

Man bliver smudsig, blot man rører ved smudset.

Huitfeldt

Ja, når man ikke vil røre ved smudset, kommer smudset ikke bort. Det bliver ligefrem liggende og inficerer luften.

Generalinden
(svøber sit kniplingsschavl tættere om sig).

Så desinficerer man.

Huitfeldt

Og dog kan det ikke nytte at gå omkring og stænke med eau de cologne, og dertil indbilde sig, man indånder ren luft.

Generalinden
(koldt).

Hvad går der af dig? Du er mig i dag en fremmed. Jeg kender dig ikke igen.

Huitfeldt

Nej, enhver har sine svage øjeblikke. Mama, et ord i rette tid. Jeg er jo dog din søn!

Generalinden
(samler sit slæb sammen og løfter det op).

Det gør mig ondt, jeg må afslå din anmodning. Jeg lader mig ikke byde — alting. (Ud til højre).

Huitfeldt
(tager hænderne op til hovedet).

Ja, hvad går der af mig? Ved jeg det? Det er ikke Bruns moralprædiken. Det er ikke det. Brun er en stivstikker. Det er hendes øjne. Og som hun kunde le! Sådan frisk, klingende latter. Bare musik hver tone! Men jeg kan da altid se at faa vide, om hun kunde elske mig. Det er der da ikke noget ondt i. Jeg vil vide det.

Elisabeth
(ind fra venstre).

Jeg syntes, generalinden var herinde —

Huitfeldt

Nej, jo — ja — jeg mener, undskyld frøken, jeg er i øjeblikket en smule „aufgeregt". Mama var her ganske rigtig. (Skyder en stol frem). Å, vil De ikke tage plads?

Elisabeth

Nej, på ingen måde. Jeg skal tale med generalinden. (Vil ud til højre).

Huitfeldt
(kiger ind til venstre).

Å hør, frøken Skeel. Vil De ikke først — et øjeblik — et eneste øjeblik — (Løfter portieren).

Elisabeth

Ønsker De måske et glas sodavand?

Huitfeldt

Hellere selters, om jeg må be! Ja, det er en skam. Men Volkersen må være blevet døv i dag — (ind til venstre; indenfor) rent stok døv. Han kan ikke en gang høre klokken.

(Elisabeth ligeledes ind til venstre).

Volkersen
(lige efter ud fra venstre).

Hvad skal det sige, jeg ikke kan høre klokken? Hænger jeg ikke i klokken fra kl. 6 om morgenen til 2—3 den næste morgen?

Schubert
(i stort hastværk ind ad indgangsdøren).

Jeg synes, De mukker, Volkersen?

Volkersen

Skulde jeg ikke mukke? I tider som disse kan det nok knibe for en brav karl. Volkersen her og Volkersen der. Ikke ro et minut. Skulde jeg hænge mig, måtte det da være i en klokkestreng.

Schubert

Nå — nå! (Klapper ham på skulderen). Er der nogen derinde? (Peger til venstre).

Volkersen

Ja, skam er der så. Hun og herren. (Ud til højre med bakken fra det lille bord).

Schubert

Hun — og — herren! (Går rask mod døren til venstre, stanser pludselig; det giver et ryk i ham; gør hurtig højre om, over mod døren til højre).

Generalinden

(træder i det samme ind fra højre med havehat på hovedet. Idet hun trækker sine havehansker på).

Å, kære oberst! De må følge mig ud i haven for at se på mine smukke blomster. Det ny anlæg ligger meget heldigt. Mod nord er der læ af buskadset, og De ved — narcisser —

Schubert

(halvkvalt af bevægelse).

Fru generalinde —

Generalinden

Og nellikerne — hvad synes De om nellikerne? Er de ikke mageløse? Læg mærke til den blodrøde farve, til den duft.

Schubert

(desperat).

Til Bloksbjerg med nellikerne!

Generalinden

Hvad behager?

S c h u b e r t
(overvældet).

Fru generalinde — nu er det tidspunkt kommet, da — man ikke kan — lukke øjnene. Det er ikke længere par distance, det — avancerer.

G e n e r a l i n d e n

Hvad behager?

S c h u b e r t

Frue — tillad mig at gøre Dem opmærksom på, — Deres søn og — frøken Skeel er — alene — (peger) derinde, og — og — (ordet synes at komme ham på tværs i halsen) han — han — kysser hende!

G e n e r a l i n d e n
(står et øjeblik stille, rank og resolut, men som om hun havde fået en rystelse. Går derpå med sine sædvanlige lette, svævende skridt uden betænkning hen mod Huitfeldt og Elisabeth, der netop kommer ind fra venstre).

S c h u b e r t
(bukker).

Ja — fru generalinde — j e g anbefaler mig. Jeg skal på parade. (Forsvinder lydløst til højre).

G e n e r a l i n d e n

Robert, du har din frihed, men du ved, jeg tåler intet sådant i mit hjem. Frøken Skeel, Deres upassende opførel gør mig det til en umulighed at beholde Dem. I dag om otte dage forlader De mit hus.

H u i t f e l d t

Mama! — Du ved ikke —!

E l i s a b e t h

(rejser sig stolt i vejret).

Deres befaling stemmer med mit eget ønske, kun at jeg allerede i dag forlader Deres tjeneste. (Lidenskabelig). Jeg har intet at rødme over. Intet! Å nej — intet! (Lavt). Forøvrigt beder jeg Dem fordre forklaring af Deres søn og ikke af mig.

H u i t f e l d t

(går hen til generalinden; ser hende lige ind i ansigtet, sagte).

Mama, du ved ikke, hvad du gør! Du har voldgivet os.

G e n e r a l i n d e n

(gør en bevægelse med hænderne, som om hun vaskede dem. Ud til venstre).

(Elisabeth vil samtidig ud til højre).

H u i t f e l d t

(vender sig raskt om).

Hvorhen?

E l i s a b e t h

Det får blive min sag.

H u i t f e l d t

(hen og tager hende i sine arme).

Nej, det bliver m i n sag. Nu følger du med mig!

E l i s a b e t h

Med dig? (River sig løs). I k k e m e d d i g!

Jeg beskytter mig selv. (Vender sig pludselig om mod ham). Jeg troede, du elskede mig!

H u i t f e l d t

Som min hustru du!

E l i s a b e t h

Hustru!

H u i t f e l d t

Vi trodser alle farisæerne, så mange som de er! Uden hykleri, uden det, vi ikke tror på, — som vilde fornedre os selv til ynkelige komedianter, f o r d i vi ikke tror paa det. Skal vi to lænkebindes af fordom? I kraft af min kærlighed! Er den dig ikke nok?

E l i s a b e t h

Nok!

H u i t f e l d t

Stå last og brast sammen? Har du mod? Tror du ikke på mig, Elisabeth?

2den Akt.

(Et med næsten orientalsk yppighed og samtidig raffineret pariserluksus udstyret kabinet, halvt atelier, halvt boudoir, hos Robert Huitfeldt. Døre til højre, til venstre og i baggrunden, alle med portierer. Gennem den bageste dør ser man ind i en spisesal, hvor der står et dækket bord med en masse sølvtøj og en svær blomsteropsats).

Huitfeldt

(i spadseredragt ind fra højre, halvt trækkende Brun med sig ind).

Ja, enten du nu vil eller ej! En så sjelden gæst må man naturligvis nøde. Det var godt, jeg tilfældigvis traf dig i nærheden. En gæst, du, der forstår at gøre sig kostbar! Kun været her en eneste gang! Man skulde tro, du betragtede min ungkarlebolig som smittet med pest, difteritis, eller hvad man nu kalder alt det tøjeri. Puh! (Kaster sig ned på en lav ottoman). En ganske rar rede? Ikke? Foret med mos og dun, — brysselertæpper, brysselerforhæng, edderdunspuder — (strækker sig). Et rigtigt blødt dolce far niente. — Nå, hvad siger du så til min sidste fortælling?

Brun

(kort).

„Arbejde?“ Jo, den har jeg læst. Jeg har

også læst „Knud". (Med ét). Når blev du pludselig så fanatisk forelsket i arbejde?

Huitfeldt

I arbejde? Ja — det forstår du dig ikke noget på. Jeg skal sige dig. Livet er ikke til at holde ud uden arbejde.

Brun

Det vil sige i bøgerne. Du kan såmæn ellers pokkers godt undvære det i virkeligheden.

Huitfeldt

Hvad behager? — Nå jo, — med mig er det en anden sag. Men for det store flertal, — jeg forsikrer dig, — ene og og alene slidet fra morgen til aften kan hjælpe det til — stundevis i al fald — at døve tilværelsens jammerskrig.

Brun

Det fornøjer mig på dine vegne, du alene har monopol paa livsglæden. Kun har jeg lidt vanskeligt ved af komme mig af min forbavselse.

Huitfeldt
(gaber.)

Forbavselse?

Brun

Ja, over at livet virkelig skulde være mig så drøjt. Jeg kan ikke sige, det før er gået op

for mig, men jeg er dig meget forbunden, fordi du har åbnet mine øjne.

Huitfeldt
(trækker på skuldrene).

Å — du skal nu også altid tage alting så alvorligt. Hør, jeg skal have et lille, literært gilde i aften. Du bliver vel?

Brun

Nej, du må undskylde! Terslew og konsorter er ikke mine hjertensvenner, og desuden ved du vel, hvad der holder mig borte fra dit hus.

Huitfeldt
(reder sine knebelsbarter med en lommekam).

Bah! Er det den gamle historie! Du er da også en drøvtygger! Herregud er du endnu ikke kommen ud over den?

Brun

Du ved, hvad jeg sagde dig i forvejen. Da vi var hendes venner, der søgte at beskytte hende, har du ved at fornærme hende også fornærmet min hustru og mig.

Huitfeldt
(springer op).

Død og plage, skal jeg nu høre ilde for det? Har jeg noget ansvar? Du får sandelig holde dig til hende. Hun er myndig, hun vidste, hvad hun gjorde, og hun gjorde det af egen, fri vilje!

Brun
(ser opmærksom på ham).

Nå — således! Du er allerede bleven træt?

Huitfeldt

Ja — oprigtig talt.

Brun

Hvorlænge var Adam i paradis? Et halvt år — nå, dine liaisons varer jo sjelden længere.

Huitfeldt

Ja, nu må du ikke tage det for strengt. Skal jeg være ærlig, — det bliver mig i længden for ensformigt og — og — en del besværligt, uafbrudt at være på kothurnen og følge hende op i de ethiske regioner.

Brun

Det forbavser mig ikke. Du vilde kun have nydelsen, — hun tog tillige forpligtelsen —

Huitfeldt
(ler).

Ja, Gud velsigne dig, som noget, der fulgte af sig selv. I det forhold!

Brun

Og da pligt er en yderst generende ballast, blir man den lettest kvit ved at kaste den over bord, — du vil af med hende!

Huitfeldt

Nå, nå, man kan blive både angst og bange for dine krasse udtryk! — Gud bevares — ikke sådan uden videre — ikke sådan — ja, du ved nok, der gives mange måder at løse et sådant forhold på —

Brun

Lempeligt — sådan lidt efter lidt — med kattepoter. — Hvorfor ikke? Der gives tusinder af sådanne historier i verden. Skade kun, når offeret er en ædel, højsindet natur.

Huitfeldt

Jeg ber! Lad os nu ikke gøre det til en tragedie. Jeg har dog med hensyn til Elisabeth haft de bedste forsætter.

Brun

Dine gode forsætter — dem kender jeg. Du ved, hvormed vejen til helvede — —

Huitfeldt

Men du gør mig jo fuldstændig nervøs. Jeg ved, ærlig talt, ikke, hvorfor du sådan overfuser mig! Når det kommer til stykket, var jeg kanske ikke så snart bleven træt af hende, hvis hun ikke havde haft en ganske ubegribelig evne til at irritere mig ud af min ro.

B r u n

Ja, så forstår jeg det hele. Du havde det så godt, var så tilfreds med dig selv, og så holdt hun daglig, uden at vide af det, et spejl op for dig! Jeg indrømmer, det var dumt.

H u i t f e l d t

Ja, og så, ser du, er hendes natur så forskellig fra min. Den er mig et fuldstændigt problem.

B r u n

I hvilken retning?

H u i t f e l d t

Jeg skal sige dig, der er stof i hende, til at hun kunde være bleven en anden Elisabeth Fry. — Før fanden får sko på om morgenen, går hun i sin gamle kåbe og med en kurv på armen som en rejekone ud og ind i de fattigste stuer her i Østerbro-kvarteret. Det er en formelig mani. Hun lever og ånder kun for fattigplejen.

B r u n

Og du skal naturligvis punge ud.

H u i t f e l d t

Ja, hun brandskatter mig formelig. Formodentlig bruger hun størsteparten af de penge, hun får til sit toilet, til en sygekasse, thi hun går da klædt så tarveligt som en almueskolelærerinde.

Brun

Den anvendelse af toiletpengene er du naturligvis ikke fornøjet med.

Huitfeldt

Nej, det kan du dø på! Jeg har ikke haft i sinde at tage en hel diakonissestiftelse på slæbetov. Kan du begribe, — ja, jeg kan det ikke, hvordan miss Nigthtinggale af egen, fri vilje kunde tage ned til Skutari. Elisabeth vilde have gjort det samme. Hun sværmer også for at være sygeplejerske.

Brun

Det er dog i al fald et ret agtværdigt sværmeri.

Huitfeldt

Ja, men tænk dig: igår badede hun selv et barn, der var befængt med udslet og utøj, — jeg vilde ikke have rørt ved dets laser med en ildtang! — og vaskede med egne hænder dets sår.

Brun

Jeg kan godt indse, du var forbavset.

Huitfeldt

Ikke sandt? Men da jeg tillod mig at yttre denne højst naturlige forundring, svarede hun: „Robert, — det lille, kære, velsignede barn!" — Sår! Det modbydeligste, der eksisterer!

Brun

Unægteligt.

Huitfeldt

Hun har altid været eksalteret, skal jeg sige dig. Jeg føler mig overbevist om, hun vilde endog gøre fordring på min troskab som hendes ret! Havde hun endda været min hustru!

Brun

Det er mærkværdigt, hvor pludseligt I respekterer denne af jer selv så angrebne hustruret, så snart det gælder at blive af med en elskerinde.

Huitfeldt

Å — du skal nu også altid! Hør, jeg må gå. (Ser på klokken). Jeg skal hen et ærinde, inden jeg klæder mig om. Men jeg træffer dig jo nok i aften. Au revoir! (Ud til venstre).

Brun

Nej, det kan du være vis på, du ikke gør! (Vil ud til højre; støder i døren på Klara; — farer tilbage). Klara!

Klara

(ind).

Ja, det er mig, kære Emil! Endelig fik jeg da hans adresse opspurgt, som du så længe har gået på nåle for at skjule for mig. Hos generalinden træffer jeg ham aldrig mer. Han skyr mig som den onde samvittighed.

Brun

Men i Guds navn, hvad vil du her?

Klara

Hvad jeg vil? Få oplysninger om Elisabeth. Han skal give mig dem.

Brun

Hm! Min søde pige, gør mig den tjeneste at gå. Han trak mig herind og vilde have mig med til ungkarlegilde i aften, — jeg sagde nej. Herrerne kan komme hvad øjeblik det skal være, — her er intet passende sted at træffe dig.

Klara

Sammen med min mand? Du er her jo.

Brun

Det er en anden sag. Men min hustru burde ikke sætte sin fod indenfor denne dørtærskel.

Klara

Er en sådan ungkarlsbolig da et så ilde berygtet sted? (Ser sig om, går prøvende omkring). Her er forresten en hjemlig hygge over det hele arrangement, som mænd ikke kunde skabe. Her er spor af en kvindehånd.

Brun

Af en kvindehånd?

Klara
(rolig).

Af denne kærlighedens yndige puslen om alle disse tusind småting; de gør tilsammen et så forunderligt betagende totalindtryk af skønhed og harmoni.

Brun

Klara!

Klara
(vender sig om og ser fast på ham).

Har du set Elisabeth?

Brun

Ja — jeg har — set hende —

Klara
(sætter sig).

Og du har ikke hilst mig fra hende? Er hun da syg, siden hun ikke engang har skrevet mig til?

Brun
(ligeså).

Slet ikke, — på ingen måde syg, — men — tværtimod! — men — Klara, kære, — hun er — hun er —, og så kan du jo nok forstå —

Klara
(rejser sig).

Emil!

Brun

Tag det roligt, barn! Kære, det hænger ikke sådan sammen —, som du mener, men ikke

destomindre — barn dog, fat dig! (springer ligeledes op). Du ser jo, der er galt på færde.

Klara
(stille).

Det ser jeg. Sig mig så alt.

Brun

Jeg skal fortælle dig det så skånsomt som muligt. (Tager begge hendes hænder i sine). Han gjorde hende et skammeligt forslag, — og — hun gik ind på det. Hun lever sammen med ham her, — har gjort det lige siden — ja, kort efter, hun forlod generalinden. (Slipper hendes hænder).

Klara
(lavt).

Er der så ikke mere?

Brun

Nej, så er der ikke mere.

Klara

Ved generalinden det?

Brun

Hun ignorerer det. For hende eksisterer det simpelthen ikke.

Klara

Og du har været her før?

B r u n

Ja, jeg kom engang herind — kort efter — uden ret at have klaret mig grunden, hvorfor jeg gjorde det.

K l a r a

Af nysgærrighed?

B r u n

Måske heller en nysgærrig forundring over, at h u n kunde have indvilget i dette, — måske deltagelse med hende, f o r d i hun havde gjort det.

K l a r a

Og du tror — —

B r u n

Men én ting, véd jeg, slog mig: Der var ingen undseelse, ingen dulgt bevidsthed om, at ikke alting var, som det burde være, at folk så skævt. Tværtimod! Da hun hilste, så hun mig frit ind i øjnene, som om alt var i sin orden, og hun i sin gode ret.

K l a r a

Det forbavsede dig?

B r u n

Ja, jeg kan ikke nægte, jeg studsede uvilkårligt, veg næsten tilbage for denne gode samvittighed, denne sikkerhed på sin moralske ret

til at gøre, hvad hun havde gjort. — „Hils Klara“, sagde hun.

Klara

Og den hilsen har du ikke bragt mig!

Brun

Nej. Ærlig talt, trykkede jeg mig lidt ved denne hilsen. Endnu mere ved frygten for, hun muligvis kunde mærke, at den satte mig i forlegenhed.

Klara

Du så intet tegn på, at hun havde opdaget —

Brun

Hvor vil du hen? Hun elskede ham jo som et umistænksomt barn. Desuden — sålænge rusen varede, — var han beruset og viste naturligvis alle sine elskværdige sider. Hvad under, at hun så levede på en illusion?

Klara

Er rusen forbi nu?

Brun
(uvilligt).

Det antager jeg.

Klara

Var der noget godt ved ham som barn?

Brun

Ja. Han var en blød, begavet, elskværdig dreng, — i grunden god. Generalinden og Terslew har ødelagt ham.

Klara

Kommer han snart tilbage? Jeg så ham forlade huset.

Brun

Nej, — først om en halv time eller så.

Klara
(trækker sine hansker af).

Det er godt. Ham vil jeg ikke se, — jeg vil kun træffe Elisabeth.

Brun

Umuligt, barn! Gå, så skal jeg bringe din hilsen og give dig besked!

Klara

Umuligt! Elisabeth, det bedste, kæreste menneske på jorden? Å, Emil, kunde du også være så fejg?

Brun

Klara!

Klara

Er din hustrus gode navn og rygte så skrøbeligt, det ikke tåler, hun taler nogle ord med en stakkels, falden barndomsven? Hun behøver mig. Du ved, hun har ingen mor. Vil du hjælpe mig, Emil?

B r u n
(bevæget).

Klara, jeg — skammer mig for dig. Hvor har jeg ikke selv med min spidsborgerlige anstændighedsfølelse været ussel!

K l a r a
(slår sine arme om hans hals og kysser ham).

Du kære, ængstelige mand! Vil du gå ud i haven sålænge? Jeg skal gøre det kort — ganske kort.

B r u n

Ja — (smiler) — jeg skal stå skildvagt. Lov mig nu, hvis du kan, at gøre et forsøg på at åbne hendes øjne.

K l a r a
(lavt).

Nej. Jeg har forsøgt det en gang, men om det så gjaldt, jeg ved ikke hvad, har jeg ikke hjerte til igen f r i v i l l i g at tage erkeengelens flammesværd — og — jage ud. — Hendes øjne bliver nok åbnede. Det vil h a n sørge for.

B r u n

Men hvad vil du da?

K l a r a

Kun ved mit komme give hende vished om, at når det tungeste er der, når også han forlader hende, vender hende ryggen, så vil jeg i k k e gøre det. At hun da har et sted, hun kan ty hen med sin skam.

B r u n

Klara, jeg elsker dig!

K l a r a

(smiler, bevæget).

Ja, det er en gammel historie. Gå nu, du kære, tåbelige Emil! (Brun ud til højre. Klara ved vinduet). Der er hun. Hun har været ude. (Går frem og tilbage).

E l i s a b e t h

(ind i overtøj, hun ser træt ud, men er øjensynlig stærkt optaget af et eller andet).

Klara! (Står stille).

K l a r a

(ligeså).

Elisabeth!

E l i s a b e t h

(hæver hovedet og ser på hende).

K l a r a

(smiler sørgmodigt).

Du tror da vel ikke, jeg frygtede for, d u i k k e kunde se mig frit ind i øjnene, Elisabeth?

E l i s a b e t h

(bevæget).

Å — kære — gode — (Slynger armene om hende).

K l a r a

(rolig).

Du har været ude, ser jeg. Følger Huitfeldt dig på dine fattigbesøg?

Elisabeth
(undvigende).

Nej, dertil har han ikke tid. Han er så optaget af den ny bog. Men hans pung er ikke lukket. Klara — (med glædestrålende ansigt) jeg har aldrig haft så meget at gøre med i mit liv, og — å Klara — hvad er det dog for en sjælefryd at have den store talisman „mønt“ i sin hånd, når man står ligeoverfor så grænseløs nød!

Klara

Ja, du giver dig personligt hen i det.

Elisabeth

Men sig mig, hvad større salighed behøver også et menneske, når det kommer til stykket? At bringe sundhedens farve på disse stakkels små, blege, søde børneansigter?

Klara
(ser vemodigt på hende).

Gud elsker en glad giver.

Elisabeth

Du kan derfor nok forstå, jeg er Robert uendelig megen tak skyldig, fordi han sætter mig i stand til at gøre alt dette. — Og dog, forsikrer jeg dig, så du kun, hvordan det rigtig var: det er som en dråbe i et bundløst hav.

Klara

Du ligner dig selv. Du har nu engang fået forbarmelse i vuggegave.

Elisabeth

Vel ikke mere end enhver, som gerne vil gøre det bedste, han kan, at den tid må komme, da menneskene er blevne rene, da alt ondt er ophørt.

Klara

Og du tror på, at kommende slægter vil nå denne fuldkommenhed?

Elisabeth

Det tror jeg. Vi må kun alle gøre vort til denne fremtid. Kunde jeg blot få Robert til at — til altid at — da vidste jeg, jeg i det mindste havde fået en god gerning her i livet. (Pludselig). Klara! Jeg har i dag gjort en opdagelse, der har overvældet mig.

Klara

Og det er?

Elisabeth

At en ung dreng, en fattig skomagerenkes søn, som jeg rent tilfældigt har taget mig lidt af, er — å, Klara, er det ikke stort? — er drengen med levkøjerne!

Klara

Drengen med levkøjerne!

Elisabeth
(jublende).

Den lille, forfrosne dreng på Nørrebro — ja!

Jeg skal en anden gang fortælle dig: hvorledes. Klara — kære — hvilket sammentræf! Her bliver noget at gøre, noget at tage op. — Når Huitfeldt nu kommer ind, skal du høre —

K l a r a
(kort).

Når Huitfeldt kommer, går jeg.

E l i s a b e t h
(træder et skridt tilbage).

Du går?

K l a r a

Ja.

(Pavse).

E l i s a b e t h.

Således. Det havde jeg ikke troet.

(Pavse).

K l a r a

Du vidste det.

E l i s a b e t h
(fast).

Nej. At de officielle hyklere, de bornerede salonmennesker, det „fine selskab“, præsterne vilde fordømme mig, det vidste jeg —

K l a r a

Og det brød du dig ikke om.

E l i s a b e t h

Nej, det brød jeg mig ikke om, men at alle ædle, frisindede mennesker, alle dem, der arbejder på menneskehedens udvikling, alle dem, der stræber hen mod et sandt og helt menneskeliv, først og fremmest du, Klara — vilde forstå mig, i al fald ikke mistyde min bevæggrund, derom har jeg ikke tvivlet et minut.

K l a r a

Jeg har heller ikke miskendt din bevæggrund. Jeg ved, den bunder i det reneste, det mest ethiske i din natur. (Pludselig afbrydende). Du skal have fremmede?

E l i s a b e t h

For første gang. I aften har vi endelig besluttet os til at se nogle hos os.

K l a r a
(med nogen anstrængelse).

Hvem?

E l i s a b e t h

Roberts literære venner. Jeg har desværre aldrig set dem —

K l a r a

Det vil falde dig svært.

E l i s a b e t h

Hvorfor? Jeg håber tvertimod, det vil blive

af stor interesse. Men din mand må komme. Bed Emil om at komme.

Klara

Det skal jeg.

Elisabeth

(kysser hende).

Og tilgiv nu, — jeg må lægge tøjet og se lidt til bordet. Om ti minutter er jeg her igen. (Ud til venstre).

Brun

(ind fra højre).

Det blev nok ikke så kort?

Klara

(vender sig hurtigt om).

Emil! Du må blive her i aften!

Brun

Nej, såmæn om jeg vil! Hvad skal jeg gøre i denne fordømte klike? Jeg vil ikke være en spurv i tranedans — femte hjul til en vogn —

Klara

(lægger sine hænder på hans skuldre og ser ham ind i øjnene).

Det kan hænde, hun i det selskab kan komme til at trænge til lidt beskyttelse — og kære — kære Emil — i al fald til, at en mand er til stede, hvis blotte tilstedeværelse i sig selv er et slags værn.

Brun

Så skal det ske. Jeg bliver, om jeg så skal stå skildvagt hele aftenen. Gå så, kære du!

Klara

Sig Elisabeth, jeg kunde ikke vente. — Og — (stanser). Tak, Emil! Tak, kære, dyrebare Emil! (Ud til højre).

Brun

Ja, det er godt nok! Det blir nu alligevel mig, som blir ladt i stikken. (Ser ind i spisesalen). Her er ingen. (Ser ud til venstre). Der er ingen. Ja, så er det bedst, jeg igen går ud i haven og promenerer. (Ud til højre).

Elisabeth

(ind fra venstre med en del afskårne roser i sit hvide forklæde, stanser).

Hun er gået! Klara er gået bort!

Huitfeldt

(ind fra spisesalen, peger derind).

For hvem har du lagt den kuvert?

Elisabeth

For Erik Hansen.

Huitfeldt

For skomagersønnen! Har du indbudt ham til i aften?

Elisabeth

Det troede jeg, var en selvfølge. En gentleman har en forpligtelse ligeoverfor sin protégé!

Huitfeldt

Protégé! Det er i så tilfælde din, det skal guderne vide. Var det mig, kære, som læste den „bøn til gode mennesker“ på sidste side af „Berlingske“? Gudskelov — jeg har aldrig lagt mig til den simple vane at læse avertissementer. Var det mig, som hver dag en hel måned igennem traskede de fem trapper op til den syge vaskekone, og ved hjemkomsten lugtede af sæbevand og soda, så hele huset stank, og jeg måtte lukke vinduerne op? Var det mig, som fik den forrykte ide at hjælpe sønnen frem til studeringer og pine sig selv dag ud og dag ind med at tærske lektier som langhalm? — Tør jeg spørge: var det mig?

Elisabeth

(neppe hørligt).

Det var mig.

Huitfeldt

Jeg gad vidst, hvor mange hundreder dine filantropiske projekter i dette halve år har kostet mig.

Elisabeth

Du er rig, Robert. Den, som har, skal give — ikke karrigt, men rundhåndet, med glæde og — å, af ganske hjerte.

Huitfeldt

Og så få sine penge smidt ud af vinduet!

Nu, hver sin lyst! Men det står jeg fast på: Skomagerdrengen er mig æsthetisk imod. Jeg tåler ham ikke ved mit bord.

Elisabeth

Han er indbudt, Robert.

Huitfeldt

Jeg går ikke til bords!

Elisabeth

Robert! Han er et menneske som du og jeg, og et godt menneske. Jeg troede, du følte menneskets værd, om nogen gjorde det. Du skriver jo for at vise verden, at den rette adel kan findes større hos den fattigste mand end hos mangen født aristokrat. Å, Robert, du kan ikke mene, hvad du har sagt.

Huitfeldt

Vist mener jeg det. Der er også måde med. Du er plebejisk af natur, Elisabeth. Om han end er det ædleste menneske på jorden, kan man ikke sidde til bords med ham. Han er for simpel, — hans far var skomager, han lugter af beg!

Elisabeth

Og det er dig, som har gjort dig til talsmand —

Huitfeldt

Talsmand her og talsmand der! Gud, hvor

den dør knirker! Du har vist glemt at lade den smøre med olje, du ved, ingen dør må knirke her i huset! (Ud til højre).

Elisabeth

(der har ladet roserne falde på bordet, står fastnaglet til pletten og stirrer på dem — lamslået, målløs. Det ringer på entréklokken. I entréen højrøstet passiar og latter. En dør springer op. Som truffen af et skud samler hun igen roserne sammen i forklædet og iler ud til venstre).

Huitfeldt. Brun. Terslew. Wedel. Nissen (ind fra højre).

Terslew

(sætter lorgnetten på).

Se, se — virkelig ikke så ilde! Orienten og occidenten mødes i et allerkæreste favntag. Ganske pikant. Og så dufter her af roser.

Wedel

Nej, af meloner.

Nissen

Hvis I ikke tar det ilde op: mig forekommer det at være en blanding af agurker og artiskok. (Mat). Nå, Brun, hvordan har De det? (Rækker ham hånden). Det er længe siden, vi sås.

Brun

(ler).

De har ret. Det er forbandet længe siden, jeg har haft den fornøjelse at beundre jeres stærkt udviklede lugtesans.

Nissen
(hendøende).

Lugtesans? Hva' beha'r?

Brun

Ja. I går jo om som nogle snushaner. Der har De foreløbig en rose.

Nissen
(rider på en stol, drejer rosen mellem sine fingre).

Rosen er også en illusion, optræder i alle skikkelser. Sortblå, blodigrød, fløjelsskrammereret, blodlevret, dunblød, (sukker) Blot jeg kunde finde alle de prædikater, som kunde udtømme denne roses væsen!

Terslew
(rejser sig).

Ja, han rider nu sin kæphest. Å hør Huitfeldt! (Begge ind i spisesalen. Brun ud til højre).

Mejn og Johnsen (ind fra højre).

Johnsen

Ja — å ja — det kan nok sådan gyse i mig imellem, sådan ned ad rygraden —

Mejn

Nedad rygraden — ja!

Johnsen

Og så kunde jeg gerne skrige højt, når man ridser med en griffel på en tavle.

M e j n

Det er rigtigt. Så er De nervøs. Straks digternaturellet. Og siger De så af ganske hjerte, sjæl og sind: „Det er snavs altsammen, skidt med det hele!“ — straks er De digter.

J o h n s e n

Er jeg digter?

M e j n

Gu' er De digter — ja! Forstår De ikke det? Det er jo aldeles soleklart. Utilfredshed skaber digterkunst. Den skinbarlige djævel!

J o h n s e n

Ih, du min gud!

M e j n
(slår ud med hånden).

Duer ikke — Gud er ikke chic. Det vilde give gloire, skal jeg sige Dem. Glans så det stod efter, forstår De. (En hund hyler udenfor).

J o h n s e n
(farer sammen).

Å — der er det! Der er det! Ja — var det ikke det, jeg sagde.

N i s s e n
(hopper op fra sin stol).

Det ventede jeg! Nu gik han s'gu fra forstanden!

Mejn

Der kan De se, De er nervøs. Er det ikke det, jeg siger. De kan ikke engang tåle, en hund hyler. Fører ham hen til en stol).

Johnsen
(drikker et glas vand).

Å tak — tusind tak! Du gode Gud, hvor jeg virkelig blev bange!

Mejn

Det skal der nok ikke meget til.

Nissen
(stænker ham med eau de cologne).

Bare indbildning, menneske! Bare indbildning hele historien! Der gives ingen helvedshund i den hele, vide verden. Bryd Dem bare ikke om Faust.

Wedel
(farer pludselig op; han har siddet i dybe tanker).

Å, hør, kan I ikke hjælpe mig med en naturskildring! Solen steg op — glødende, hed —

Mejn

Nej, det er for naturligt, det er trivielt. Solen steg op! Som et hjul, der var hedet i ilden, rullede den hen over skyernes bomuldsmarker —

Wedel

Nej, det er heller ikke noget nyt billede. Hjulet er forslidt. Solen steg op! En ildbolt kastet ud i verdensrummet —

Johnsen
(farer op).

Å du altstyrende, der er den igen!

Herrerne

Hvad er det? Hvad er det?

Nissen

Hvad er det med ham?

Mejn

Å, han kan bare ikke glemme det nederdrægtige hundehyl. (Purrer med begge hænder i sit hår). Stille! Forstyr mig ikke! Kan I ikke hjælpe mig lidt med fordelingen af mit udkast, — romanen, De ved. Hør nu: Heltinden fødes i armod, opdrages med sult, slag og skældsord, blir derpå 17 år, blir forlovet —

Nissen

Snip — snap — snude: blir lykkelig —

Mejn

Nej — nej — nej! Blir netop ulykkelig — blir bedragen —

Nissen

Nå således! Det skal altså være et natstykke —

Mejn

Rembrandtsk lys. Der er ingen virkelighed

i at gøre livet lysere end det er. Det har altid været idealisternes fejl. Hun blir bedragen, ja. Har jeg ikke sagt Dem det engang før? Har jeg kanske ikke? Nå! Så tar vi det om igen! Det skal være mig en fornøjelse. Pryglet — sultet fordærvet — skældt huden fuld — sparket — karnøflet — å, sådan elendighed, ser De!

Wedel

Nå, skal du nu igen til at græde over din egen bog? Det blir s'gu for kedeligt i længden.

Nissen
(elegisk — ulykkelig).

Det er det, jeg siger: alt er illusion. Mit eget liv er en illusion. At jeg har en frakke, der sidder godt, er en illusion, at jeg sidder her og venter på et godt måltid, er en illusion —

Mejn

De sidder idetmindste på Deres stol. —

Nissen
(resigneret).

Gud ved — hvad jeg gør! Når jeg blot kunde blive overbevist om en realitet. Men jeg nærer tvivl om min egen eksistens. Jeg er bange, jeg er et intet — et selvbedrag — luft.

(Brun ind fra højre).

Wedel

Nå, det hele er ynkeligt, det skal Gud vide.

M e j n

Ikke en pibe tobak værd!

B r u n

I mener ikke en døjt af det hele!

W e d e l
(farer op).

Mener vi ikke en døjt?

B r u n
(ler).

Nej, kære. Det er illusion altsammen.

N i s s e n

Illusion!

B r u n

Ja, jeg kan ikke indse andet, end at det er en fortvivlet mani således at skælde livet ud. Det er slet ikke så uudholdeligt. Se kun! (Peger ind i spisesalen). Det dækkede bord — vinkaraflerne — melonerne — livets blomster —

A l l e
(springer op).

Livets blomster!

B r u n
(ler).

Ja, vi sagde endnu livets blomster den gang, jeg var student.

(T e r s l e w, H u i t f e l d t ind fra spisesalen).

Terslew
(leende med lorgnetten i øjet).

Nysseligt — nysseligt! Men forbarm dig nu over vor nysgærrighed og lad os endelig få at se den huri, du så længe omhyggelig har gemt for os i dit harem. Vi har jo ikke en gang fået se hendes næsetip!

Alle
(undtagen Brun).

Frem med skatten, du drage!

Nissen

Er det Kristian Winthers søde, små pusselanker?

Mejn

Et interiør fra Kameliadamen?

Wedel

Eller Fanchette fra bal mabile!

Brun
(der hvert øjeblik har søgt at stanse den højrøstede passiar eller give den en anden vending).

For skams skyld: hold mund!

(Elisabeth ind fra venstre).

Brun
(spændt — for sig).

Hun går i søvne!

Terslew
(idet han hurtigt vender sig om, støder til en étagère. Studser).

Guds død! (Ser på hende med beundrende frækhed).

Herrerne
(undtagen Brun, mellem hverandre).

Gør din smag ære, Huitfeldt! I den fornemme stil! Tre skridt fra livet! (Latter).

Wedel

Ved Gud, Terslew, hun kunde stå model!

(Latter).

Mejn

Til Susanna i badet! (Latter).

Brun
(oprørt).

Nej, dette er en profanation!

Elisabeth
(der bevæger sig bleg, men rolig og mekanisk, til Brun).

Hvor jeg er glad, fordi De kom. De er Klaras mand, så synes jeg også, jeg har nogen del i Dem. (Vender sig til Terslew, idet hun gør en let bøjning for de øvrige). Jeg er ikke ligegyldig for den tilfredsstillelse at se kritikeren, Terslew, som gæst i mit hus. Hvis De tillader, mine herrer, — bordet venter! (Terslew springer hen og byder hende armen).

Herrerne
(undtagen Brun, sig imellem, dæmpet).

Hendes hus! Død og pine!

Huitfuldt
(ærgerlig).

Kom nu — kom! Hvad venter I dog efter? Maden står jo og blir kold.

Mejn
(til Wedel).

Gud, hvor han er gnaven!

Huitfeldt og Herrerne ind.

Elisabeth
(der allerede har taget Terslews arm, slipper den og går hen til Brun — sagte).

Hr. ingeniør, jeg har en bøn til Dem. Jeg havde inviteret en fattig yngling, vi hjælper lidt frem, men Huitfeldt har forbudt mig at lade ham komme til bords. Jeg havde i sidste øjeblik intet bud at sende, han kommer vist om lidt, jeg kan ikke godt forlade bordet uden at det — at det —, Brun vil De være så inderlig god at gøre det i mit sted —

Brun

Sige ham — hvad?

Elisabeth

Sige ham sandheden, at jeg havde indbudt ham uden Huitfeldts vidende, men skånsomt — intet sårende — å, De vilde gøre mig en så stor, stor tjeneste!

Brun

Det skal jeg. — Vær vis på det.

Elisabeth
(står et øjeblik stille).

Jeg ved ikke, — hvordan jeg skal takke Dem.

Terslev
(der utålmodig har stået og ventet, nærmere).

Men min bedste frøken, jeg kunde næsten blive skinsyg på den gunst, De viser den velærværdige ægtemand.

Elisabeth
(ser forbavset på ham).

Fru Bruns ægtefælle har idetmindste krav på min ubetingede agtelse og tillid. De tillader derfor, hr. Terslew — (Tager Bruns arm og går med en kold bøjning for Terslew med Brun ind i spisesalen).

Terslew
(står igen og ser efter dem; sætter lorgnetten på).

Det var dog en knibsk satan! (ind i spisesalen).

Erik Hansen
(ind baglænds, tarvelig klædt, med rund hat i hånden, fra venstre stadig kejtet bukkende for Holger, der tilsidst viser sig på dørtærskelen).

Holger
(hovent).

Jo, det er her, det kan du forlade dig på. Men her er just intet sted for dig.

Erik Hansen
(beskedent).

Ja men, jeg forsikrer Dem, — jeg er virkelig indbudt, — frøken Skeel har selv — hun har virkelig selv —

Holger
(hånligt).

Frøken Skeel! Det skulde slemt nytte her!

(stikker hænderne i bukselommerne). Nej hør, min gode mand, det går ikke! Ved du, hvem frøken Skeel er? Og ved du, hvem du er?

Erik Hansen
(usikker).

Jo — o — det ved jeg nok.

Holger

Det lader ikke til det. (Fløjter sagte).

Erik Hansen
(sætter sig forsigtig på den yderste kant af en stol).

Tak, jeg kan godt vente her. De behøver slet ikke at ulejlige Dem.

Holger
(ler).

Ja men, hvis du er indbudt, skal du jo derind og spise.

Erik Hansen

Å, jeg vil helst slippe fri. Jeg sidder så godt her.

Holger

Det tror jeg s'gu mer end gerne. Men her er intet venteværelse, min gode ven. Så du har at forføje dig ud!

Erik Hansen
(rejser sig hurtigt).

Ud?

Holger

Den vej! (Peger på døren).

Erik Hansen
(står og famler nervøst med sin hat).

Den vej? Tror De så, jeg kan komme ud på gaden? Uden — uden at møde nogen?

Holger
(ler).

Ja, det kan du bande på. Ikke en mo'rs sjæl!

Erik Hansen
(går stiltiende og bukkende over gulvet mod udgangsdøren).

Brun
(i døren fra spisesalen).

Jeg synes, De er noget højrøstet herinde.

Holger

Nej, det er ham der.

Brun

Ah! (Til Holger). De kan gå. Jeg skal nok bringe hr. Hansen værtindens undskyldning.

Holger

Undskyldning — hr. Hansen! (Ud).

Brun
(hen mod Hansen).

Erik Hansen?

Erik Hansen
(forlegen).

Ja — det er ganske rigtigt mit navn, men —

Brun
(venligt).

Jeg har en hilsen til Dem fra frøken Skeel. De har fået hendes indbydelse, ikke sandt?

Erik Hansen
(bukker).

Jo — det er ganske rigtig, — men —

Brun

Hvad mener De med „men“?

Erik Hansen

Men jeg kan så udmærket godt gå straks.

Brun
(venligt).

De vil ikke være i vejen?

Erik Hansen

Nej, det vilde jeg rigtignok grumme nødig.

Brun

De er en brav fyr, Hansen. Jeg kan pokkers godt lide Dem for dette. Men De skal ikke tage Dem det nær. Det hele har kun været en lille misforståelse —

Erik Hansen

Det tror jeg også. Det er ubegribeligt forresten, det ikke før faldt mig ind. Jeg læste dog brevet seks gange igennem, og jeg forsikrer Dem — ja, De må endelig tro mig, det gør mig inderlig ondt —

Brun

De ta'r fejl, min ven, De har ikke misforstået frøken Skeels brev, men hun glemte at sige til Huitfeldt, at hun vilde eller havde inviteret Dem. Og hr. Huitfeldt fandt, De var — for ung til at passe til dette selskab her i aften.

Erik Hansen

(lettet).

Det synes jeg med! Det var virkelig rigtig tænkt af hr. Huitfeldt. Farvel og mange tak for Deres venlighed.

Brun

(klapper ham på skulderen).

Mod, unge mand! Med det beskedne ansigt kommer De ingen steder frem i verden. Man skal gå på! Men imorgen middag venter min hustru Dem. Og jeg venter Dem også.

Erik Hansen

(stanser).

Hr. — hr. —?

Brun

(ler).

Ja, det er ingen misforståelse, for jeg henter Dem selv. (Følger Hansen ud til højre).

(Huitfeldt, Terslew noget ophedede af vinen, ind fra spisesalen hen og drikker sodavand).

Terslew

Guds død, hvor er hun dog henrivende! Hvor har du fundet hende? Hvad? Du lykkens Pamfilius!

Huitfeldt
(trækker på skuldrene).

Ja — hvor finder man —

Terslew

Det er en ny genre: alvorlig, samvittighedsfuld, ærbar — guddommelig! Det påfund med fattigforsørgelsen var allerkæreste.

Huitfeldt
(ligegyldigt).

Meget muligt. Jeg har også selv fundet det, men den alvorlige genre bliver trættende i længden. Moralske gardinprædikener af ens kone — lad gå! Men af ens — for pokker, det lader man sig ikke byde!

Terslew
(ler).

Se — se? Det lader til, du er allerede ked af hende?

Huitfeldt
(gaber).

Hun er mig for besværlig har jeg sagt dig.

Terslew

Kære ven, så kunde måske jeg — succedere? Jeg kunde nok tumle hende, hvis jeg vilde.

Huitfeldt

Hvorfor ikke? (Sætter sig ned, gaber). Ja, vi skal vel drikke noget?

T e r s l e w

Et par glas vermuth? (Henter glas og karaffel fra buffeten, sætter sig ned ligeoverfor Huitfeldt og tænder en cigar).

(Pavse).

T e r s l e w

Nå, jeg synes ikke, du er rigtig ved hægterne?

H u i t f e l d t

Å, jeg gider ikke.

T e r s l e w

Hvad gider du ikke?

H u i t f e l d t

Ingenting.

T e r s l e w

Det var ikke meget.

H u i t f e l d t

Nej. Det var ikke meget. (Gaber).

T e r s l e w

Hør du, — vi må have nogen variation i programmet, det kan ikke nytte. De fattige — og undertrykte kan være godt nok, men det bliver ensformigt i længden.

H u i t f e l d t

(mat).

Pokkers ensformigt.

T e r s l e w

Vi må have fat i kvindesagen. Den ligger i luften.

H u i t f e l d t

(gaber).

Du har en forbandet fin næse.

T e r s l e w

Det er man s'gu nødt til. Man kan ikke altid lire den samme melodi af på tidens lirekasse.

H u i t f e l d t

Hvad for noget? Lirekasse?

T e r s l e w

Lirekasse — ja.

H u i t f e l d t

Men Herregud, jeg troede, du havde en ringeagt for det svage køn, som endog kunde stikke selve Schopenhauer.

T e r s l e w

(ler).

Gudbevares! Jeg tilstår, jeg har meget ringe tanker om hendes intellektuelle evner. Hun er et lavere væsen. Hendes hjerne er décidément mindre udviklet.

H u i t f e l d t

Nå?

Terslew
(ironisk).

Nå?

Huitfeldt
(purrer sig i håret — søvnigt).

Ja — jeg spørger bare.

Terslew

Genér dig ikke. (Skyder pludseligt glasset fra sig og lægger armene på bordet). Kan man nu tale med dig som med et fornuftigt menneske?

Huitfeldt

Jeg er bange, det vil blive dig noget besværligt.

Terslew

Å rejs ad! — (Skarpt). Huitfeldt! Det kan ikke nytte at lægge skjul på det, — du må se sandheden i øjnene.

Huitfeldt
(åbner øjnene).

Sandheden?

Terslew

Sandheden — ja. Dine noveller har nået deres højdepunkt. De vil snart komme på retour.

Huitfeldt

Nå — buen skal måske spændes stærkere endnu?

T e r s l e w

Du har selv sagt det. Vor tid sværmer for tendensdramaer. Du får skrive et drama.

H u i t f e l d t

Herregud, skal jeg nu igen strækkes på en prokrustesseng!

T e r s l e w

Prokrusstesseng!

H u i t f e l d t
(gaber).

Ja — du må undskylde, men jeg har undertiden en fornemmelse af, at du imellem søger at skrue mig op i højde med noget, jeg ikke er i højde med.

T e r s l e w
(springer op).

Ikke er i højde med?

H u i t f e l d t
(der blir siddende, fremdeles søvnig).

Ja — jeg har en følelse af det.

T e r s l e w

Du er doven, Huitfeldt.

H u i t f e l d t

Det er jeg vel. (Slår i bordet). Men pokker tage mig, om jeg ikke hellere vil nyde livet i fred, end således som et hæseblæsende lokomotiv trække dit triumftog!

Terslew

Du må alligevel give dig i kast både med — triumftoget og lokomotivet. Du må skrive et drama for din egen prestiges skyld.

Huitfeldt

Hvorfor?

Terslew
(ærgerlig).

Fordi man begynder at skumle over, — du ikke kan magte det.

Huitfeldt
(springer op).

Ikke kan magte det? Så gid al ulykke! Jeg skal vise dem, jeg kan magte det og mere til! Jeg skal vise dem, jeg kan sige sparto til hvemsomhelst! Og jeg skal vise dem, at jeg kan magte en opgave — om det så var selve — (Stanser pludselig og ser på Terslew). Men hvor skal jeg finde et æmne?

Terslew
(tørt).

Kvindesagen.

Huitfeldt

Men jeg kender jo intet til den forbandede kvindesag! Har aldrig i mit liv brudt mig om den. Kender den — Gud hjælpe mig, lige så lidt, som —

Terslew
(ler).

Utterslev mark? Du fandt dog ellers ganske godt vej, da du en gang var kommen ud i uføret.

Huitfeldt

Men kaldet — indenfra, — der giver impulsen?

Terslew

Indenfra? Hvor vil du hen? Tror du nogen længere tror på et kald? Måske af Guds nåde? Brug kun dine øjne. Det kommer udenfra, min gode mand, det kommer udenfra altsammen! Hvad er en digter andet end en mand, der ser og har sine sanser i god behold?

Huitfeldt

Men sympathien? Forståelsen? Det der kan sætte læsernes inderste strenge i tilsvarende bevægelse?

Terslew

Å — du kan ganske godt lave suppe på en pølsepind.

Huitfeldt

Ja — det er godt nok! Men hvor i pokkers navn skal jeg finde et sujet?

Terslew

Det blir din sag.

Huitfeldt

Ja det — blir min sag! Slider jeg ikke dag ud og dag ind for at finde sujetter? Det rider mig i søvne og jager mig op, — før en vis person får sko på.

Terslew
(ler).

Kl. 11—12.

Huitfeldt

Ja — du kan sagtens! Du har kun at ræsonnere bagefter. Men jeg forsikrer dig, blir du sådan ved med dine evindelige fordringer, blir jeg snart nervøs som en ung pige. Jeg består tilsidst kun af nerver.

Terslew
(ler).

Du får holde dig til kina —

Huitfeldt
(hidsigt).

Nej så — fanden tage mig, hellere til absinth! — (Hen til buffeten).

(De øvrige herrer undtagen Brun ud fra spisesalen. Herrerne er noget omtågede).

Wedel

Fanden i vold med plastik — antik! Nej, ser De, — nu skal stilen være rokoko! (Sætter pludselig lorgnetten på, går Johnsen lige ind på livet og ser på ham). Couchez — là!

Johnsen
(springer tilbage).

Du gode Gud — vil De mig noget?

Wedel

Ja, skam vil jeg så, menneske! Jeg vil finde dyret i Dem.

Johnsen

Ih gudbevares!

Mejn
(hen i døren til højre, der står åben ud til haven).

Pst! Pst!

Nissen

Hvem fløjter du ad?

Mejn

Å så nydelig! Sikken fod! Sikken ankel! Pst! Pst! For fanden — hun gik forbi!

(Stormende latter).

Terslew

Stille! Vor digter og ven, Robert Huitfeldt, vil til næste år glæde det nordiske publikum med et værk af rang. En ny æra! Et fund fra et æsthetisk terra incognita, en verden af kvinder —

Mejn
(ler).

O store profet! Sikket harem!

Terslew

— en ny jord!

Herrerne

Bravo, Huitfeldt — bravo!

Wedel

Å, Gud give livet så bestod af bare nætter!

Nissen

Tusind og en nat!

Mejn
(nynner).

I østerland, der var en mand!

(Brun og Elisabeth ind fra spisesalen).

Terslew

Må det være mig tilladt, Huitfeldt, på tusinders vegne at bringe dig hele Nordens tak, for hvad du nu i fire år har virket og stridt i menneskehedens tjeneste? Du er — det ved vi alle, en af den ny tids bannerførere —

Brun

Båren af alle disse mænds hænder, der nu står rundt omkring ham!

Terslew

En bannerfører, der vinker os fremad i sandhed og erkendelse. Skulde vi skænke dig

en fane som hædersgave, da burde der stå „Excelsior“ med røde bogstaver på den hvide silkegrund.

N i s s e n
(klapper).

Nydeligt! Nydeligt!

H e r r e r n e
(undtagen Brun).

Han leve! Hurra! Han leve!

J o h n s e n

Og føre os an allesammen!

M e j n

I storm mod antikvarerne!

N i s s e n

Mod de antediluvianske —

H e r r e r n e
(undtagen Brun).

Hurra! Hurra! Hurra for Robert Huitfeldt!

H u i t f e l d t
(vinker).

Champagne! Holger! Champagne!

(H o l g e r ind, skænker champagne ud).

T e r s l e w

I ville få den ære og fornøjelse at recensere dramaet, mine herrer. I skulle alle stå fadder til barnets dåb!

Herrerne
(undtagen Brun, stimler sammen).

Ja — ja! Leve Huitfeldt!

Wedel

En ære — ligeud!

Mejn

Én personlig fornøjelse!

Brun

Se så, nu er rollerne uddelte.

Nissen
(holder lorgnetten for øjnene).

Se — se! Virkelig morsomt! Virkelig ganske interessant!

Terslew

Og halv hundrede opførelser inden saisonen er endt! (Hæver glasset). En skål for den ny jord!

Herrerne
(undtagen Brun).

En skål for den ny jord! Hurra! Hurra! Hurra!

Huitfeldt
(i forgrunden, bukker).

Jeg giver Dem mit ord på: næste år på denne tid er en „Ny jord“ indleveret til theaterchefen. Jeg takker Dem, mine herrer! Jeg takker Dem af ganske hjerte!

Terslew
(ler).

Men for at tale om noget andet! Lad os nu appelere til højesteret! Frøken, foretrækker De duften af en rose for duften af en nellike?

Elisabeth
(hæver med besvær øjenlågene, tonløst).

Jeg foretrækker frisk luft. (Pludselig bestemt). Jeg har en meddelelse at gøre Huitfeldt, der ikke behøver at være nogen hemmelighed, og som naturligvis må interessere Dem alle.

Herrerne
(undtagen Brun, mellem hverandre).

En meddelelse! Af interesse! Frem med den, frøken! Frem med den!

Elisabeth

Ja, jeg antager idetmindste, De alle interesserer Dem for „Drengen med levkøjerne“?

Herrerne
(undtagen Huitfeldt og Brun, under stærk applaus).

Bravo! Bravo! Vist gør vi så! Aldeles rasende! Ligeud fanatisk!

Elisabeth
(koldt).

Så vil det naturligvis ikke være Dem ligegyldigt at høre, at drengen med levkøjerne ikke hin aften faldt død om på Nørrebro, som Huitfeldts fantasi antog, men lever endnu.

Herrerne

Lever!

Terslew

Se — se! Ganske pikant!

Elisabeth

Han var naturligvis kun besvimet af sult og udmattelse.

Huitfeldt

Har du set ham? Hvem er det?

Elisabeth
(vender sig om mod ham).

Det er Erik Hansen.

Huitfeldt

Erik Hansen!

Terslew

Skomagerdrengen!

Elisabeth
(til Huitfeldt).

Og jeg foreslår derfor som noget, der falder af sig selv, at den pengesum — eller halvdelen af den, som „Drengen med levkøjerne“ bragte i din lomme, sætter du ud for ham, for at uddanne hans medfødte, rige begavelse og bringe ham frem i verden.

Huitfeldt

Bringe ham frem!

Elisabeth
(koldt).

Ja, som tak — en slags afbetaling for al den hæder og ære, han har bragt dig. Penge har du nok af.

Herrerne
(undtagen Brun).

Afbetaling! (Latter).

Huitfeldt

Nej, gu' om jeg vil! Jeg har ikke i sinde at spille en Don Quixotes rolle. Og så er han grim som en ulykke. Ikke spor af lighed med Longfellows Excelsior!

Elisabeth
(klangløst).

Han har måske sultet for meget.

Terslew

Skomagerværkstedet!

Herrerne
(undtagen Brun, Huitfeldt og Terslew).

Excelsior med læsten!

Elisabeth
(hæver hovedet og ser fast på dem).

Er det sandhed, hvad I skriver og taler om eders „Verden i nød“? Eller er det ord altsammen?

(Stormende latter).

Herrerne
(undtagen Huitfeldt og Brun).

Den indre mission! Charmant! Charmant! Virkelig fortryllende!

Mejn

Venus fra Milo!

Wedel

Nej — magen til rejsning!

Elisabeth
(der bliver stående sløv, tavs, som en, det ikke vedkom).

Den „ny jord" —!

Brun
(afsides).

Denne krydsild af lystne mandsøjne!

Huitfeldt
(hen til vinduet).

Kom hid, Mejn! Se gaslygterne der udenfor i alleen blusser op en efter en. Jeg så netop gasmanden gå forbi med sin brændende tænder.

Mejn
(pludselig).

Å — der er hun igen! — Pst! Pst! (Ud).

(Latter).

Huitfeldt
(råber ud).

Den fugl fanger du ikke så let på limpinden, Mejn.

N i s s e n

Raketter fra Tivoli! En hel ildregn — se!

W e d e l

Ja, raketter har vi nok af.

N i s s e n

Kønt — hvad? Hvis jeg nu tænker mig stående derude, netop der: til højre denne lysende række — til venstre villaen her med sine oplyste vinduer og åbentstående havedøre. Man ser lysekronerne, kandelabrene, armstagerne —

H u i t f e l d t
(lystig).

Og så er der så pokkers lummert. Blomsterne lukke sig naturligvis, og cigarblus funkler som rødlige stjerner. Kom, lad os gå ned. Kaffe — curaçao — har I allesammen cigarer? (Ud).

H e r r e r n e
(undtagen Brun).

Ja, vi har! (Ud med megen latter og støj; døren bliver stående åben).

H u i t f e l d t
(udenfor).

Ikke et liv at se udenfor lågen! Hverken opad eller nedad alleen!

B r u n
(der urolig er gået frem og tilbage, afsides).

Hun kan ikke blive en time længere i dette

hus! Men hvordan skal jeg få hende med? Hvad skal jeg give til grund? (Ud til højre).

T e r s l e w

(der imidlertid har lænet sig over ryggen på Elisabeths stol og dæmpet søgt at underholde hende, pludselig højere, idet han rejser sig op).

Ja, den fri kærlighed er ikke permanent. Men hvad er mere naturligt? Alting skifter, solen står op, solen går ned, træerne knoppes, bladene falder af, en stadig vekslen, forandring, et sig uophørligt fornyende liv. Sig mig oprigtig, hvad er fornuftigere, end at mand og kvinde slutter en kontrakt —

E l i s a b e t h

(rejser sig).

Jeg takker Dem meget, hr. Terslew, for Deres belærende og højst interessante underholdning. Jeg har lært mere i disse få øjeblikke, end jeg ellers vilde have gjort i mange år. Det forekommer mig kun, at denne lære rummer den største hån mod kvinden, jeg endnu har hørt.

T e r s l e w

Hån? (Ler). Og jeg, som var dum nok til til at betragte den som en smigrende kompliment. De er nu forbistret monogamisk af natur, kære.

E l i s a b e t h

Jeg indrømmer, jeg må hidtil have været meget dum. Jeg levede i den indbildning, at civilisationen dog havde bragt os flere trin højere op.

T e r s l e w

Højere op?

E l i s a b e t h

Ja, efter Darwins teori skal vi jo gå fremad og ikke tilbage. Når de stakkels kvinder bliver gamle, hvad så? Har De rigtig gjort Dem rede for det? Ingen mand, ingen børn, kun forladte kurtisaner.

T e r s l e w

Kurtisaner!

E l i s a b e t h

Enhver mand, der taler som De, vil enhver hæderlig kvinde vise ud!

T e r s l e w

(der synes at more sig).

Se — se! Det interesserer mig at høre Dem stå på den ægteviede hustrus ret.

E l i s a b e t h

Ret!

T e r s l e w

Ikke så hæftig, kære — ikke så hæftig! Jeg ber Dem! Husk fremfor alt, at det stærke køn — i mer og mindre grad —

E l i s a b e t h

Stærk! En mand — stærk! Å — I må være grumme usle og svage, siden I ikke en gang kan være herrer over eders egne sanser.

T e r s l e w

Bah! Hvad er sanser? Det er livet. Berøv os vore sanser, — vi er defekte.

E l i s a b e t h

Nuvel. I vil ikke være bundne, men fri mænd. Men I er ufri. Det er hæderligt at være slave af sit ord, som man har givet frivilligt, thi så har jeg bundet mig selv.

T e r s l e w

Nu ja —

(B r u n ind).

E l i s a b e t h

Men er man en slave af sig selv, da er man ikke herre, men træl.

T e r s l e w

Frøken, De har dog selv gået over Rubikon.

B r u n

Slyngel!

E l i s a b e t h

(står lynslagen og ser på ham).

B r u n

(afsides).

Der var det!

T e r s l e w

(bøjer sig ned og lægger armen om hendes liv).

Yndige pige! Min kyske Susanna! Et kys! Et kys! For fanden dog — et kys!

(Huitfeldt ind).

Elisabeth
(river sig løs, som om en slange havde bidt hende).

Robert, vis denne mand ud!

Huitfeldt
(studser).

Hvorfor?

Elisabeth

Han og hans venner besmitter dig, fornedrer dig, — vis Dem ud hver en!

Brun
(træder hen til hende).

Kom med mig hjem, frøken Skeel.

Terslew
(ler).

Min bedste frøken, — hvad anser De os for?

Elisabeth

Robert, vis ham ud! Du aner ikke, hvad han har budt mig!

Huitfeldt
(tier).

Brun

Kom, frøken Skeel, jeg ber Dem! Jeg skal få fat på en vogn.

Terslew
(ler).

For pokker, han har jo selv givet sit samtykke.

E l i s a b e t h

Sit samtykke! Robert, han siger, det var med dit samtykke, — det er løgn!

H u i t f e l d t

(tier og ser til siden med et usikkert blik).

B r u n

(vil trække hende bort).

Å, bliv her ikke længere! Lad os blot komme herfra!

E l i s a b e t h

(går hen og tager Huitfeldts hånd).

Robert, det er løgn!

H u i t f e l d t

(viger uvilkårligt tilbage, han vrider sig).

(Stilhed).

E l i s a b e t h

Robert! (Venter åndeløs).

(Stilhed).

E l i s a b e t h

Det er løgn — Robert?

(Stilhed, som om enhver kan høre sit eget åndedrag).

E l i s a b e t h

(løfter de skælvende hænder op til panden, — udenfor i haven latter sang, hurraråb. Hun bøjer hovedet og søger blot at komme ud. Med den lange kjole slæbende henad gulvet, går hun, som om det for hende nu kun gælder at nå døren. Iler ud til højre.)

H u i t f e l d t
(tilligemed T e r s l e w vender sig forbavsede om og ser efter hende).

B r u n
(ud til højre, lader i hastværket døren til haven blive stående åben,
— udenfor, råber).

Holdt der! No. 287!

(Man hører en forbikørende droske stanse, rulle videre i stærkt trav, derpå en sporvogns bjælder, en hunds bjæffen).

H u i t f e l d t
(rører sig ikke, men står stille og lytter).

T e r s l e w
(drejer sig endelig raskt om på hælen).

Bah!

3die akt.

(En theaterfoyer. Vinkarafler, sodavandsflasker, glas o. s. v. på buffeten. Huitfeldt, Terslew, Nissen, Johnsen står ved buffeten og drikker.)

(Regissørens klokke ringer).

Herrerne
(der netop har hævet deres glas).

Hys! Hys! Tys!

Nissen

Å, herregud, nu ringer alt regissøren første gang, og jeg har neppe fået pustet ud.

Herrerne

Ja, nu skal vi i tøjet. (Tømmer deres glas).

(Regissørens klokke lyder igen).

Terslew

Ih, for pokker! Den klokke kan da heller ikke lade en i fred!

(Alle styrter afsted, regissørens klokke bliver ved at ringe. Fra selve theatret hører man under den følgende scene dæmpet summen, fra tid til anden afbrudt af applaus.)

Brun
(ind fra højre).

Schubert
(næsten samtidig ind fra venstre).

Brun
(stanser).

Hvad ser jeg? De agter Dem nok til generalprøven, hr. oberst?

Schubert
(strækker hænderne frem).

Nej, — oprigtig talt: yderst nødigt! Genren, — dette med kvindernes underkuelse à la hr. Stuart Mill ligger ikke for mig. Med al respekt for damerne — det kan dog også blive for meget af det gode.

Brun

Men hvad vil De så her?

Schubert
(med militær applomb).

Kun bringe den friskeste efterretning om, hvordan det er gået, til allerhøjeste steder. Hm! Ahem! Man har fået sine ordrer!

Brun

Generalinden?

Schubert
(der ser højtidelig ud og er ivrig beskæftiget med at tage sine hansker på).

Generalinden nedlægger ved sin fraværelse —

Brun

I kvindelighedens navn — ja!

Schubert
(knapper sin frakke).

En tavs protest.

Brun

Det glæder mig, kære oberst. Det glæder mig overordentlig. Hendes nerver vilde have været udsatte for en attaque.

Schubert
(peger).

Går De ind?

Brun

Nej, det gemmer jeg til imorgen. Jeg skulde kun tale et par ord med Huitfeldt. Det er nok snart forbi. Jeg er ikke så nysgærrig, skal jeg sige Dem, efter at betræde denne „Ny jord“. — Men apropos! Hvad siger så generalinden til det sidste års tildragelser à la bohêmiènne?

Schubert
(der åbenbart føler sig generet ved spørgsmålet, hæver afværgende de behanskede hænder).

For Guds skyld, ikke et ord! Generalinden — hm! Ahem! — meget ubehageligt, forsikrer jeg Dem, hvis hun skulde, — hvis hun på nogen måde skulde —, De forstår, bedste hr. ingeniør —

B r u n

Men så skynd Dem blot, inden nogen kommer!

S c h u b e r t

Ja, hvad skal jeg sige! Hele denne højst delikate sag, — på ære! (Sænker pludselig stemmen). Generalinden føler sig naturligvis meget lettet, — hm — ahem! — ved at det delikate forhold så heldigt er bleven afviklet. Men jeg ber Dem — diskret! Fremfor alt i verden — blot diskret! De ved, generalinden —

B r u n

De kan være rolig. Jeg vilde kun vide besked.

S c h u b e r t

(fornemt).

Hm! — Ahem! — Kan sætte mig i generalindens sted. Det — afstedkom jo dog altid noget, der smagte en lille kende af — af — rent ud sagt — af skandale —

B r u n

Og De aner ikke, hvor frøken Skeel —

S c h u b e r t

(springer uvilkårlig et skridt til side og strækker igen hænderne ud).

For Guds skyld, bedste hr. ingeniør, hvad anser De mig for? Hm — ahem! (Nærmere). Ja — siden De nu spørger mig derom, så — så tror jeg virkelig, — jeg i forrige uge så en — en,

der lignede — med en stor pakke — gå ind i huset her ligeoverfor. (Peger ud ad vinduet til højre). Ja — De forstår, jeg gik tilfældig forbi — aldeles tilfældigt!

Brun
(ironisk).

Nå, således!

Schubert
(urolig).

Tys, tys, for himlens skyld! Lad det blot ikke gå videre!

Wedel, Mejn
(i kjole, sort hat og stort hastværk ind fra højre).

Wedel
(enthusiastisk).

Et vivat for „Den ny jord“! Ja, nu vil vor store digter fra skuepladsen svinge svøben — i moralitetens navn!

Mejn
(ligeså)

Å København har formelig haft feber! Billetterne revne bort til dobbelte og forhøjede priser — stået i queue til langt ud på Kongens nytorv, — har sågar taget sin frokost med — spist stående! Overordentligt!

Brun
(ler).

Og beaumondens damer har haft „overordentlig“ travlt med deres toiletter til premièren!

W e d e l

Ja, ikke sandt? Frøken Bartel — De ved —, hun skal spille den unge pige i „Ny jord“, — Doris, — har ligeud ikke fået sove af lampefeber de sidste nætter, og har måttet bruge kloral og kina for at kunne holde sig oppe. Men undskyld, — vi er forsinkede. (Wedel og Mejn ind i logerne).

B r u n

Nå, det skulde ikke undre mig, om Huitfeldt i disse dage kun har levet af morfin. Han kan næppe hænge sammen af nervøsitet.

(Voldsom applaus fra theatret).

S c h u b e r t

Nå, sikken bifaldsstorm!

B r u n

Ja, der skal være et interiør, hvis luksuriøse raffinement søger sin lige.

(Applausen bliver ved. Flere journalister, literater skynde sig gennem foyeren ind i logerne. Bifaldsstormen bliver fremdeles ved: „Bravo“! „Leve „Den ny jord“!“ „Hurra! Hurra!“)

S c h u b e r t

Den tager da heller aldrig nogen ende!

B r u n

Klakørerne holder også generalprøve. De indøver sig til premièren.

S c h u b e r t
(kiger ind).

Hele pressen har givet møde. Parkettet er propfuldt.

B r u n

Ja, Terslewianerne er i full dress. De skal alle efter endt generalprøve til middag hos Terslew.

S c h u b e r t

Nej virkelig! Hm! — Ahem! Huitfeldts kjole sidder forresten, som om den var støbt. (De ser ind).

B r u n

Han ser ud til at være noget hed i hovedet.

S c h u b e r t
(dæmpet).

Det er han altid. — Hm! — Ahem! — Ikke mine ord igen, højstærede! (Stanser, lytter). Men hvad er det? Det er pludselig bleven så stille?

B r u n
(ser ind).

Terslew tager sit lommetørklæde op og pudser sine næseklemmer. Det er et dårligt tegn.

S c h u b e r t
(ligeså).

Så De Huitfeldts ansigt oppe i logen? Han var ganske bleg. (De lytter).

B r u n

Ja, nu vilde man da næsten kunne høre en knappenål falde!

Schubert

Herregud! Og skal jeg nu virkelig være nødt til at fortælle generalinden —

Brun

(ler).

Ja, det kan De ikke undgå. Nå, nu kommer de! Akten er forbi.

Schubert

Og der rørte sig ikke en hånd!

(Herrerne strømmer ind under ivrig gestikulation, stormer hen til buffeten, taler i munden på hverandre: „Det er ikke realistisk nok!" — „Denne dydsirethed — humbug!" „For naivt!" — „Pigen er dog ikke dum!" — „At blive et sådant hængehoved!" „En salmesyngende barnepige!" — „Affektation!")

Terslew, Huitfeldt

(ind i ivrig disput; begge to stærkt ophidsede).

Terslew

Bort med det! Hvad skal det dog til? Stryg det ud!

Huitfeldt

Jeg gør ikke.

Terslew

De må ikke blive udtalte ved premièren! Jeg applauderer ikke, jeg lader stykket falde. Jeg vil ikke have nogen bodfærdig Magdalena op på scenen. Publikum la'er sig det ikke byde.

Huitfeldt

Såmæn gør det så.

T e r s l e w

Du tror nu, publikum kan sluge alting, selv en kamel.

H u i t f e l d t

Nej, det er netop det, jeg ikke tror. (Farer sig med lommetørklædet over panden). Forresten, når du ligeoverfor et æsthetisk arbejde ikke nøjer dig med en æsthetisk målestok, så har du egentlig talt erklæret dig selv for æsthetisk insolvent.

H e r r e r n e
(undtagen Brun og Schubert).

Insolvent!

H u i t f e l d t

Ja, kritiken er i decadence. Din tendentiøse partiskhed er din Achilleshæl.

T e r s l e w
(ler).

Ligesom din følsomhed. Det er den drilagtige nisse, der uafbrudt stikker hovedet op. Formodentlig syntes du vel selv, det gik for sørgeligt til på „Den ny jord“, så der måtte nogen balsom til.

T e r s l e w i a n e r n e

Bravo! Bravo!

M e j n
(ler).

Der var dog måde med!

S c h u b e r t
(til Brun).

Gud fri mig, sikken literær bande! Jeg gør vist rettest i at forsvinde — lydløst?

B r u n
(ler):

Ja stik De kun af.

S c h u b e r t
(sagte til Terslew).

De har — tilfældigvis ingen anelse om, hvor jeg muligens kunde komme på spor efter frøken Skeel?

T e r s l e w

Ikke den fjerneste. Formodentlig sprunget ud i vandet et eller andet sted.

S c h u b e r t

Slyngel!

T e r s l e w

Hvad behager?

S c h u b e r t
(ud til venstre).

H u i t f e l d t
(skænker sig et glas vin; idet han hæver glasset til munden, ryster hans hånd).

Realisme i form er himmelvidt forskellig fra materialisme i selve sagen. Dante, Shakespeare, Goethe, Dickens — de øvrige store mestere —! Og så vil I — epigoner!

Terslewianerne

Epigoner?

Huitfeldt

Ja, det er dette kammeraderi, som ødelægger literaturen og træder kunsten under fødder.

Terslew

Kammeraderi!

Wedel

Nå, det manglede kun!

Nissen

Er det ikke det, jeg siger! Ikke spor af taknemmelighed! Har vi ikke slidt os op for din skyld!

Mejn

Siddet oppe nat efter nat! Og så spalte efter spalte! Det har s'gu kostet bogtrykkersværte nok!

Terslew

Hvis „Ny jord“ bliver et melodrama, vil den aldrig nå at blive gammel på scenen.

Huitfeldt

„Ny jord“ skal være, som jeg vil, om den så bliver så melodramatisk, den altid bliver ny. En verden i sin vorden.

T e r s l e w i a n e r e
(strømmer igen hen til buffeterne, råber i munden på hverandre).

„En dosis romantik!“ — „Hvorfor ikke?“ „Det kan altid være en forandring! — „En lille forretning i det rørende!“

H u i t f e l d t
(tager ude af sig selv med begge hænder til hovedet).

Mine nerver!

B r u n

Digtere er „genus irritabile“.

T e r s l e w

Jeg tillader mig igen at spørge: hvorfor gør du sypigen, eller hvad hun nu er, til sådant et dydsmønster, inden hun dør? Det er ikke naturligt.

H u i t f e l d t
(hidsig).

Hvorfor ikke til et uhyre? Skal man endelig skrive for kvindesagen, må man dog for pokker også fremstille en kvinde, som er god!

T e r s l e w

God!

H u i t f e l d t

Ved Gud, det er dog altfor borneret, Terslew, at benægte, at der endnu eksisterer dyd og ædle mennesker i verden.

T e r s l e w

Ammestueæventyr!

Huitfeldt

Ammestueæventyr? Synes du ikke, det er ærgerligt det at tænke sig, at når efterslægten læser vore „tidsbilleder“, må den tro, at vi har været asener alle sammen.

Terslewianerne

Asener!

Terslew

Jeg tror ikke på dyd. Og hvad ædle mennesker angår, så vil jeg råde dig til at gå om med en diogeneslygte. Du vil ikke finde en eneste én. Der gives ikke én handling, uden at den er udsprungen af egoisme, beregning.

Brun

Det kan man kalde at tale af erfaring!

Terslew

Ja, hvad taler De af? Se historiens ædle efter i sømmene! De vil ikke tåle nærmere eftersyn, det kan De bande på. — Og hvorfor skal hun partout leve for det fordømte barns skyld? Det er ikke korrekt. Hun skal dø!

Huitfeldt

Hun dør jo også!

Terslew

Hun skal dø ved sin egen hånd, mand! Det er fejgt at tåle livet, når det er blevet en kval.

T e r s l e w i a n e r n e

Bravo!

N i s s e n

Selvmord er den eneste naturlige udvej!

W e d e l

Den eneste løsning af konflikten!

H u i t f e l d t

Jeg siger, den er ikke! En ædel kvinde dræber sig ikke så let. Hun tænker på sit barn, hun lider, hun tåler: Doris arbejder, skønt døende, for det brød, hvormed hun kan stille sit barns hunger. Hun soner i anger!

B r u n

Fraser! Lutter fraser!

H u i t f e l d t

Men det må fremstilles med sandhedens rystende magt! (Vender sig raskt om). Frøken Bartels spil var ikke naturligt nok, det var som en udenad lært lektie.

M e j n

Å ja, såmæn!

H u i t f e l d t

Der må ikke være noget af dette kødfulde, dette — noget at bide i —

T e r s l e w
(ler).

Men frøken Bartel kan jo ikke for, hun ikke er mager. Jeg forsikrer dig, hun vilde vist ellers så inderlig gerne —

H u i t f e l d t

Ja, det er godt nok! Det tvivler jeg ikke om! Emil, blot jeg rigtig tilgavns kunde sætte mig ind i, hvorledes et menneske ser ud, der lever på sulteføde!

B r u n

Gid du måtte gøre en eller anden dumhed, så du kunde komme en uge på vand og brød. Så fik du i det mindste gratis undervisning.

H u i t f e l d t

Ja, det er lettere sagt end gjort. (Holder et øjeblik inde. Pludselig). Godt! Siden I vil have det så. I skal få bevis! — Mit drama er en virkelighedsskildring. Hun har i k k e dræbt sig selv. Hun lever endnu, men dør tomme for tomme af sult.

J o h n s e n

Ih, du min Gud!

H u i t f e l d t

Doris er sandhed. Hun eksisterer!

A l l e

Hun eksisterer?

T e r s l e w

Du har en model til hende?

J o h n s e n

En levende model!

W e d e l

Det gør sagen pikant!

M e j n

Lad os dog høre, Huitfeldt!

N i s s e n

Å, få ham dog endelig til at fortælle!

T e r s l e w

Ud med sproget, mand!

A l l e

(undtagen Brun trænger sig nysgærrige om Huitfeldt).

H u i t f e l d t

(desperat).

Hold mund! Jeg går fra sans og samling, hvis I ikke hører op.

T e r s l e w

(ler).

Lige for lige! Hvis du vil stryge ud!

H u i t f e l d t

Som jeg har sagt: jeg vil ikke have selvmord. Jeg holder mig til virkeligheden. Kan

du huske, Terslew, den dag ifjor sommer, du satte mig stolen for døren og sagde, jeg skulde skrive et drama — om kvindesagen. Jeg var gruelig ulykkelig, kunde s'gu ikke finde et sujet. Så kom jeg en dag tilfældigt ind i Thejsens restauration, skulde tale med restauratøren, — og som vi nu snakkede, — jeg husker ikke om hvad, — fortalte Thejsen mig om en ung pige — frøken Smith —

Brun
(opmærksom).

Frøken Smith!

Huitfeldt

Forældreløs —, hun havde tæring, — var nær ved at dø, — levede af at kopiere, afskrive regnskaber —

Brun

Afskrive —! Nej — dette — dette er dog umuligt!

Huitfeldt

— arbejdede dog endnu for at friste livet — på et usselt tagkammer derovre — (Peger ud af vinduet til højre).

Brun
(farer op).

Derovre! (Afsides). Det er hende!

Huitfeldt

Om jeg selv havde været der, kunde jeg

ikke se dette tagkammer tydeligere for mig! Han havde en mistanke om, at hun var bleven forført, forladt, — netop dette brændende samfundsspørgsmål, — tæring, — et tagkammer! Er det ikke rædsomt?

Brun

(op og ned i stærkt oprør).

Nej, ved du hvad! Den selvironi var dog altfor blodig!

Huitfeldt

(farer op).

Selvironi? Hvad behager? (Sætter glasset for munden og tømmer det i et begærligt drag.) Ser I, — dette samfundsonde, — det vilde være et indlæg! Det slog mig! Det var et sujet til mit første drama! Jeg løb hjem, — begyndte øjeblikkelig, — måtte gribe inspirationen, medens den var over mig. — Jeg bandte på: Dette tagkammer, denne brystsyge pige skulde frem på scenen, så sandt jeg hed Robert Huitfeldt! Det vilde blive virkelighed, det vilde blive rystende! Hele første parket vilde applaudere som besatte.

Terslew

Det skal vi nu være to om.

Brun

Ja, du er jo vant til at omsætte de fattiges blod i valuta. (Afs.). Det er rædselsfuldt, —

rædselsfuldt! Å, — at jeg fik hende bort! Jeg fik hende bort! (Går pludselig hen til vinduet til højre og ser over gaden).

Huitfeldt
(kommer ligeledes og ser ud).

Brun
(hårdt).

Hvad gør du her?

Huitfeldt
(farer sammen).

Min Gud, jeg sætter mig kun ind i situationen. Iscenesættelsen må være så virkelighedstro som muligt.

Mejn

Ja, du ser også forbandet elegisk ud. Hvis det var måneskin, kunde en forbigående let falde på den tanke, du vilde bringe din elskede en serenade.

Huitfeldt

Sludder! Nej, — jeg ser dette tagkammer for mig, — et gammelt bord — en stol — ingen gardiner — en ormstukken seng, — ikke sandt?

Brun
(hånligt).

Vil du ikke gå derop og tage møblementet i øjesyn?

Huitfeldt

Nej, må jeg helst være fri. Jeg kan ikke døje indeklemt luft, medicinlugt — (Gyser). Hun ser formodentlig ynkelig ud!

Brun

Du vil måske til tak for det gode sujet, hun har givet dig, åbne din pung? Du ved jo, hun er nødlidende. Hun fortjener en drikkepenge, — hun har jo stået model for dig.

Huitfeldt
(tager sin pung op).

Hvor meget?

Brun
(koldt).

Nej tak! Jeg er ingen almisseindsamler. (Bryder pludseligt ud). Nej, — dette er for grænseløst! Bærmen! Bare bærmen! Å, — om jeg kunde —! Afskyr dig! (Vender sig raskt om). Du — du er manden du! Nu ved du det. Medens du — digter og — drikker og — spiller hazard og — og reformerer samfundet, sulter hun og dør — ja, du sa' det selv, — tomme for tomme af sult! Ja — det er den kvinde, I har pint og dræbt. Samfundsreformator, som du er! — Af vejen dog! Af vejen! — Ser du ikke, jeg vil ud? (Ud til venstre).

Huitfeldt
(står lamslået og ser efter ham).

Men du evige —! (Pludselig). Brun! Brun! — Hvad er dog dette? — Å nej — nej — nej! Bare ikke det! — Bare ikke det! (Griber sin hat og styrter ud efter ham).

Terslew
(vender sig om).

Ih, hvad skal det sige, han fik sådant hastværk? Mon fanden tog ham!

N i s s e n

Å, nu skal du s'gu se, han glemmer middagen!

(Terslew og Terslewianerne ud til venstre).

Sceneforandring.

(Et smagfuldt, særlig hyggeligt værelse hos Bruns. Klara sidder ved et håndarbejde, Brun, der lige er kommet ind ad døren, — han har endnu hatten i hånden, — står ved bordet.)

B r u n

(i stærkt oprør).

Og så sagde han, det var hans model!

K l a r a

(kaster arbejdet, rejser sig).

Model! (Åndeløst). Ved han, hvem det er?

B r u n

(heftigt).

Nej, så var han et umenneske!

K l a r a

Gudskelov, vi da endelig fandt hende! Emil, Emil, at vi fandt hende! Det var på høje tid! (Pludselig). Du tror ikke, du den aften alligevel kunde have forhindret —

B r u n

Umuligt, kære du! Skamkørte næsten den sølle droskehest i min angst, for at hun muligvis skulde have taget vejen til søerne — Ladegårdsåen —

Klara

Ladegårdsåen!

Brun

Hvordan hun kan have fået forspring på det par minutter, er mig forresten en gåde. Men hun styrtede jo ud —

Klara
(holder hånden for øjnene).

Jeg kan se hende! Og dog troede jeg aldrig, Elisabeth var død. Hun var ikke sådan, hun vilde løbe fra livet.

Brun

Hun så dog ud, som om hun dengang kunde have gjort det. Men naturligvis! For første gang stod hun ansigt til ansigt med forhånelsen. Jeg forsikrer dig, det skede så pludseligt, som om et bind med et eneste råt greb var bleven revet bort fra hendes øjne.

Klara

Nu ja! Hun så simpelthen, at uagtet alle hans fribårne theorier, havde han ikke vovet at byde en anden dame, hvad han i det øjeblik havde budt hende.

Brun

Og dog kunde ingen ægteviet hustru med større indignation og foragt have slynget ham hans egen hån i ansigtet. — Hvis hendes idealitet blot ikke var bleven drevet ud i overmål, i eksaltation!

K l a r a

Så var dette aldrig hændt — nej. De enkelte, der stadig ser alt fra højden af, overser meget, som vi andre ser. De forser sig på det, de én gang har fået øje på.

B r u n

Hvordan har hun det i dag?

K l a r a

Hvor kan du spørge?

B r u n

(ud i baggrunden).

E l i s a b e t h

(ind fra venstre).

K l a r a

(går imod Elisabeth; beklemt).

Elisabeth!

E l i s a b e t h

(uden at stanse).

Du skulde aldrig have kendtes ved mig. Havde jeg ikke været så syg den gang, — helt fra mig selv, havde du aldrig fået mig herhid.

K l a r a

(stiller sig foran hende og tager begge hendes hænder i sine).

Elisabeth, kære Elisabeth, — hvor grænseløst du har lidt!

E l i s a b e t h

(lavt)

Det kunde jo ikke være andet. Lad mig nu få gå! Farvel, kære Klara. Tak, fordi du talte til mig. (Vil gå).

Klara
(følger efter).

Elisabeth, da — da — du tog bort, hvorfor forsvandt du sporløst? Hvorfor kom du ikke til mig?

Elisabeth
(blødt og tonløst).

Jeg var jo en falden kvinde, — vilde ikke leve af den hån, den medlidenhed, —

Klara

Elisabeth!

Elisabeth
(stanser).

Nej, nej! Tror du ikke, jeg ved, hvad du vil sige? Tror du ikke, jeg kender din ædle kvindesjæl — måske bedre end du selv?

Klara

Og dog kunde du nænne —?

Elisabeth

Og dog, Klara, tro mig, jeg skjulte mig under et andet navn som det eneste beskyttende ly, jeg havde at ty til i denne verden.

Klara

Det eneste — ly!

Elisabeth

Jeg var jo det samme, det selv samme, da vi to sidst taltes ved, men mine øjne blev siden den gang åbnede for grusomt.

Klara
(lavt).

Jeg ved det —

Elisabeth

Men lad mig gå, kære Klara.

Klara

Nej, jeg må tale med dig. Jeg vil vide, hvordan du har levet i al denne tid.

Elisabeth
(med et tungsindigt smil).

Kummerligt nok. Jeg har søgt arbejde, hvor det var at søge, men håbløst.

Klara

Jeg kan tænke mig det.

Elisabeth

Ser du, uden bekendte, uden anbefalinger, var det hver gang en forgæves gang.

Klara

Hvad har du så levet af?

Elisabeth

Å, — jeg har for det meste opholdt livet ved afskrivning. Jeg har gjort, hvad jeg har kunnet — hvorfor? vidste jeg neppe selv. Jeg vilde jo helst dø.

Klara

Du vilde helst dø?

Elisabeth

Men jeg måtte leve så længe, til jeg havde fået rede på, om jeg havde levet på en løgn eller på sandhed, og hvorfor mit liv var bleven ødelagt.

Klara
(ånder dybt).

Jeg forstår dig —

Elisabeth

Jeg vilde ikke dø, før jeg havde sét, om der var nogen mening i min tilværelse, før jeg var kommen på det rene med livet. Jeg — vilde vide, hvorfor jeg var født.

Klara
(sagte).

Kom du så på det rene?

Elisabeth
(langsomt).

Jo, jeg er kommen på det rene, og da jeg er for fattig til at kunne bruge det, lægen foreskriver mig, vil jeg snart have udstridt min strid.

Klara

Elisabeth! (Slynger armene om hendes hals og brister i gråd). Nej, jeg slipper dig ikke! Jeg vil pleje dig, som din moder kunde have plejet dig.

Elisabeth
(vemodigt).

Kære, gode du! Berøv mig ikke denne lille tilfredsstillelse, at jeg ikke ligger nogen til

byrde. Lad mig få arbejde, så længe der er liv i mig. — Farvel, kære Klara! Gud velsigne dig, fordi du kom til mig. (Går videre; stanser derpå pludselig). Hvor jeg troede på ham! Jeg måtte jo have noget at tro på.

Klara

(rejser sig op).

Og du kan tilgive?

Elisabeth

Alle. Jeg har ikke nag mod nogen — mod nogen.

Klara

(lavt).

Heller ikke mod — ham?

Elisabeth

(ligeså).

Nej — heller ikke mod ham.

(Pavse).

Klara

Det er stort, Elisabeth.

Elisabeth

Det er ikke stort. Ser du, når man som jeg står ved afslutningen af livet her, så ser man, at et skønt og helt menneskeliv var for umuligt for denne — verden i nød. Menneskene lider så forfærdeligt.

Klara

Du har lidt.

Elisabeth

Å! En mod millioner.

Klara

(slår sine arme om hendes hals).

Om jeg så skal holde dig tilbage med magt, — du får ikke gå. Du skal ikke dø, Elisabeth!

Elisabeth

(smiler sorgfuldt).

Hvorfor kan du ikke unde mig endelig at få komme hjem?

Klara

Unde dig det!

Elisabeth

Og så længes jeg så inderligt. Jeg føler mig som et barn, der længe, grumme længe har været ude og haft det ondt. Det er så godt at komme hjem.

Klara

(lavt).

Du kan ikke mere?

Elisabeth

Nej, jeg er så træt, så dødtræt. (Støtter sig pludselig op mod døren).

Klara

(slynger armene om hende).

Emil! Kom og hjælp mig! Å, Emil!

Brun

(hurtigt ind fra højre).

Huitfeldt

(samtidigt ind fra baggrunden med hatten i hånden og ligesom i foyeren med en rose i knaphullet).

Brun

Du har fulgt mig i hælene!

Huitfeldt

(ude af sig selv).

Ja, jeg — har fulgt dig i hælene. Jeg må vide besked. (Han kan knapt trække vejret). Du lod nogle ord falde — i foyeren — nej! nej! nej! — Sig ikke det! — Sig ikke det! — Det er løgn i din mund!

Elisabeth

(åbner øjnene).

Hvem er det?

Huitfeldt

(vender hurtigt hovedet om).

Men hvad —! Hvad betyder dette? (Skyder Brun tilside og træder længere ind i værelset. Et skrig.)

Elisabeth

(hæver hænderne afværgende op).

Du min Gud!

Brun

(stiller sig i vejen for Huitfeldt).

Har du hverken respekteret hendes store kærlighed eller den gode tro og tillid til dig, som du ikke fortjente, så håber jeg i det mindste, du har respekt for døden.

Huitfeldt

Elisabeth!

E l i s a b e t h
(til Huitfeldt, — vemodigt).

Å, lad mig dø alene. Der er så alligevel blod mellem os.

K l a r a

Gå! Hører De ikke! Ser De da ikke, hun dør!

E l i s a b e t h
(vender øjnene efter lyden, rejser sig op og støtter sig mod bordet).

Er du kommen, Robert, for at se en kvinde som jeg dø?

H u i t f e l d t

Elisabeth!

E l i s a b e t h

Å, vær ikke bange. Jeg er udstødt af samfundet, men du, ikke sandt, du går om som mand af ære? Hvad vil du mere? Gå! — Å, Robert, hvor jeg har elsket dig! (Synker om).

B r u n
(iler hen til Elisabeth, men Huitfeldt knæler allerede ved hendes side).

H u i t f e l d t

Elisabeth, tilgiv mig!

T e r s l e w i a n e r n e
(udenfor på gaden).

Leve „Den ny jord"! — „Excelsior"! (Synger).

E l i s a b e t h
(rejser sig halvt op).

Den ny — jord! (Falder død tilbage).

Terslewianerne
(udenfor på gaden).

Excelsior! Excelsior! Leve Huitfeldt! Han leve!

Terslew
(i døren i baggrunden — i sort kjole og hvidt slips ligesom Huitfeldt).

Hvor blev hædersgæsten af? Ja — du hører nok æresgarden!

Huitfeldt
(styrter op).

Ud med dig! Ud! — Forbandede! — Du har dræbt hende, — dræbt mig, — du har trukket mig ned i forbrydelsen, har du, — smidt mig i skarnet, — ud! — Elisabeth, hører du, han fortalte mig, du var død — død! Tror du vel ellers, jeg havde glemt, — drukket for at glemme, — absinth, morfin du, — å, den morfin! Elisabeth, tror du ikke, jeg har angret — angret — angret, — gået i hundene af bare pine? Sig mig, tror du det ikke? Du er vis på det? Elisabeth, svar mig!

Klara
(stille).

Elisabeth er død.

Huitfeldt

Å nej, nej, du er ikke død! Elisabeth, du må svare! — Jeg har forbrudt mig, — forbrudt mig! — Du må svare — svare! Du er ikke død — ikke død! (Kaster sig over hende).

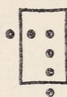
T e r s l e w
(vender om. Man hører ham gå sagte ned ad trapperne.)

B r u n
Skamfuld som en hund —!

T e r s l e w i a n e r n e
(udenfor, synger).
„Stå fast du ljusets riddarvakt!“

K l a r a
(hånligt).
Æresgarden!

Laura

MÆND

AF ÆRE

Kra. 1890.

